

STRIELICE.

SPJEVAO

MIRKO BOGOVIĆ.

ZAGREB

Tisak Lav. Hartmána i družbe

1878.

MINISTERSTVA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ
SLOVANSKÁ
KNIHOVNA
V PRAZE

Predgovor.

Kad kojem čovjeku treba zagovora, a knjigi kojoj predgovora, čini mi se, da je sve jedno; jer znači, da im za slučaj moguća, pače vjerojatna prigovora, treba kakove takove obrane. Tako i jeste, pa to je i mene sklonulo na to, da napišem taj predgovor na obranu svojih »Strjelica,« a drago će mi biti, bude li ga štioc pročitao prije, nego li stane čitati »Strjelice,« jer, pročitav predgovor, znati će od prilike na čemu je s njimi, te će biti i sa mnom na čistom.

Ima tomu jur više godina, odkako napisah prvu rukovet tih »Strjelica,« te mi s početka nije bila namjera, da ih iznosim svietu na vidjelo. Tek kašnje, pošto im je raznim povodom i u razno doba broj sve to većma ponarasao, tako, da ih se od g. 1867. pa do g. 1877. jur njekoliko stotinâ prikupilo, odlučio sam — puklo kud puklo — da ih odapnem s lûka, tek

*

da mi nezahrdjaju u tobolcu, ili — pravo rekuć — da mi ih prije reda neraztoče moljci i prašina.

Što se tih »Strjelica« tiče, izpovjedam očito, kako mi je namjera, da s njimi gadjam kud smjeram, a to baš nije odviše težko, jer kako znamo:

Dosta ima svuda mana,
Za strjelice dost' nišana.

Nadalje i to izpovjedam, da je veći dio tih pjesmica potekao izpod pera moga tek u novije doba, odkako se najme po divnom Horacu i o meni reći može:

Solutus omni foenore . . .
Forumque vitat et superba civium
Potentiorum limina . . .

i odkako tiho samotujem, te u dobrovoljnoj i omiljeloj mi zabiti živući, o svietu u obće, a o raznih ljudskih pa i vlastitih sgodah i nesgodah na pose razmišljajući, sve to većma uvidjam, kako je gore spomenuti rimski pjesnik pravo reko, kad je izrekao poznatu svoju ujedno tužiteljnu i suditeljnu u par riečih:

Odi profanum vulgus et arceo!

jer ponješto pozornu, misaonu, a uz to i prilično izkusnu čovjeku, stane li se bez ikakovih naočali ogledavati po svietu, te pomno — *sine ira et studio* — motriti ljude te prosudjivati ih kako u istinu jesu, a ne kako se kažu, nemože

se upisati u grieh, ako bez ikakova šaranja i okolišanja reče, da su u pretežnoj svojoj većini manje više:

Gospodljivi, prevrtljivi,
Prepredeni, nesmiljeni,
Drzoviti, siloviti,
Nepravedni, krvožedni,
Osvjetljivi, grabežljivi,
Samovoljni i zlovoljni,
Praznovjerni i nevjerni,
Bezobzirni i nemirni,
Goropadni i dosadni,
Vrtežljivi i ćudljivi,
I varavi i lukavi,
I svadljivi i lažljivi,
I šareni i medeni,
I sebični i slavični,
I pohotni i zlohotni,
I kukavni i ogavni,
I bezsramni i pomamni,
I grizljivi i strastljivi,
Vele jalni, nezahvalni,
Divlji, zlobni i hudobni,
Gnjevni, priesni, kivni, biesni,
Slabi, tromi i lakomi,
Lieni, tupi, prosti, glupi,
I tak dalje, i tak dalje...

A dalo bi se tu još više toga i tomu slična nanizati, kad nebi bilo i to jur dovoljno.

Tko pako meni u tom obziru nevjeruje, neka malko zaviri u zrcalo čovječanstva, što ga obično povješću zovemo, pa će — nije li izopačeno — baš kao *in camera obscura* vidjeti, da su ljudi po prirodjenoj si ćudi od vajkada više slabi no jaki, i da više naginju na zlo, nego li na dobro. Tko to hoće da taji, licumjerac je, te mu se valjda hoće da lažmi i laskanjem zasliepi slabiće i da im na taj način udje u volju, pa da ih poslie tim laglje upotriebi u koju sebičnu, ako ne drugu, a to barem u tu svrhu, da ga u zamjenu za lažive i laskave rieči njegove darivaju vele problematičnom kadšto hvalom i slavom svojom, vraćajuć mu na taj način milo za drago. *Voilà notre histoire humaine qui se renouvelle toujours!* veli Rousseau. To je poznata stara vježba, kojom se od pamtivieka pa sve do dana današnjega dobrim uspjehom poslužiše prevrtljivi sebičnjaci, nu vježba takova, koja nije nipošto dostojna čovjeka iskrena, komu mora *in prima linea* da je stalo do toga, kako da zasluženom iskrenom korbom — ako je iole moguće — popravi štogod, a ne da to lažju i laskom još većma izopači ili zabašuri.

I s toga držim, da me pametniji i bolji ljudi — do kojih mi je jedino i stalo — neće s mjesta kamenovati, kad čitajuć moje strjelice nagaze na gdjekoju oštriju ili gorkim jedom okaljenu, već da će možebiti i pristati

uza me, osobito kad na um uzmu, da čovjek, koj je osiedio u borbi života, koj je dosta toga čuo, čitao, pače i sam dosele doživio i izkusio, i to dosta zla i dobra — nu svakako više zla no dobra — da indi čovjek takav nemože da odiše blagom angjeoskom dušom, već da kadikad nehotice uzplamtiti mora pravednim čovječjim gnjevom, osobito kad vidi, makar gdje ili bud u čem, staru izopačenost i zloću ljudsku. U takovom času nije čudo, da mu se izmakne kamen s rukû a gorka rieč s ustijû, pak eto ti tad umah gotove strjelice. A još bi reko te poreko nebi, da je takova strjelica, osobito kad pogodi žilicu, kadšto baš probitačna i zdrava, pa da je s toga čuveni njemački kritik Lindau pravo imao, kad je reko:

Blüthe edelsten Gemüthes
Ist die Rücksicht, doch zu Zeiten
Sind erfrischend wie Gewitter
Gold'ne Rücksichtslosigkeiten.

Nu ako tu ima strjelica oštrih i gorkih, ima ih ipak i manje šiljastih i bodljivih, pače ima ih i posve pitomih, kako se najme u koj čas koja dodesila. Ta znati valja, da se svuda, dakle i tu uporaviti ima ona stara rieč: *ubique bona mixta malis*, kojoj sa svoje strane drage volje još pridodajem: *et malignis.* Još svjetujem svakoga, da, čitajuć té strjelice drži na umu, što je slavni njemački pjesnik Schiller kazo:

Lies uns nach Laune, nach Lust, in trüben, in fröhlichen Stunden,
Wie uns der gute Geist, wie uns der böse gezeugt.

Tu mi je napomenuti, da nazori, što no se vidivo, poput crvene niti, provlače kroz veliki dio tih strjelica, nisu bili nazori moji od njekada. Zaista ne; jer s gore navedenim slavnim pjesnikom i ja mogu reći:

Auch ich war in Arkadien geboren!

ili s našim Blažekom:

I meni jednoč gle blage sreće,
U grmu svakom raslo je cvieće....
I moje jednoč nebo je bilo
Rajskijeh zviezda biserno krilo...
I meni jednoč teklo je vrelo,
I mene zlatno sunce je grelo...

nu to je bilo pa prošlo, te sad moram s Kavanjinom da pjevam:

Ja sam skršio trieske davne,
I razdario bdenja mlada,
U kih pisah od nestavne
Sreće, časti, od naslada!...

U prijašnje mladjahno doba imao sam i ja misli svoje sveudilj na jeziku, a srce s čuvstvi na dlanu, nu pošto mi se jezik njekoliko puti gorko opeko, i pošto mi je čuvstva srca više puti nemilo omlatio led gorka izkustva, minulo me malo po malo njekadanje reć bi djetinje uzdanje ne samo u druge, već kadšto i u sama

sebe, te sam sve to većma progledao i uvjerio se o istinitosti izreke učenog Engleza Hobbes-a, koj u jednom od latinskih svojih djela reče: *Homo homini lupus!* — I tako mi nestade zlaćana sanka mladih ljeta za uvjeke! — Pa je i pravo tako, jer sanci nisu za ozbiljni i triezni život, već tek pomno bdienje, ozbiljni rad i neprestana borba s otim upravo životom. Sanci, makar kako liepi i uznositi bili, kad jednom prodju, spadaju u riznicu uspomenâ, iz koje tek kadikad s ostalimi ostatci i mòći prošlih dana uzkrisiti i danu na vidjelo doći smiju, da nam poput trakòvâ zalazećega sunca malko ogriju hladnu večer života.

Nu dosta o tom. Sad treba da prelazim na glavnu svrhu toga predgovora, na anticipiranu najme obranu svojih »Strjelica« proti onim, koji će im, budi s kojeg mu drago nečistog razloga, krojiti sud neopravdan i nepravedan, dočim ujedno drage volje sám izjavljam, kako ni to moje djelo nije bez mahnâ i kako će mi s toga opravdani i pravedni prigovori dobro doći tako sada kao i od sada.

Bit će ih, znam ja, koji će mi umah, čim stanu čitati »Strjelice« pribosti onu Katulovu:

Suus cuique attributus est error;
Sed non videmus, manticae quid in tergo est;

te će me uz to zapitati: »A zar ti, čovječe, valjda misliš, da u tebe mahnâ nema, što si se tako

uzjogunio, te s čistoga mira navaljuješ na druge ljude?« — Je li da je tako? — Nu ja strogim tim Katonom odgovaram: da nemaju pravo, jer ako me poznadu u glavu, a ne površno ili tek po imenu, to će moći lahko naći po gdjekoju strjelicu, koja baš i mene gadja, no uz to će jamačno naći i takovih, koje gadjaju i njih, pače i takovih, koje im neštede ni znance ni prijatelje, gadjajuć ih isto tako kao svakoga u zlo mjesto, to će reći ondje, gdje je koj slab ili ozlediv; a slabi smo manje više i ozledivi svi, jer smo ljudi, te svaki nas punim pravom o sebi reći može onu poznatu: ***Homo enim sum et nil humani a me alienum esse puto.***

Bit će ih nadalje, koji će mi s našim Vrazom doviknuti:

Svako drvo baš nerodi,
Svaka striela nepogodi,
Svaka kuća nije hram,
Nit svak handžar epigram;

što doduše i ja priznajem, pa s toga i znam, da ni od ovih mojih strjelica svaka pogoditi neće kud smjeram, već da će koja ta prozujati zrakom a da nepogodi cilja, nu tomu netreba tražiti razloga u pomanjkanju nišana ili volje, već u nedostatnosti strielca. — Što nadalje Vraz veli, da najme svaki handžar nije epigram, priznajem takodjer da ima pravo, al tomu nisam ja kriv, već oni, kojih se ponajbliže tiče stvar.

Ima najme ljudi svakojakih, a medju njima ljudî — ja bi reko — tanke i debele kože; onih se prima svaka i najfinija ironija, dočim se ovih potonjih nedojima ni krupna kadšto satira, po onoj istinitoj aforističkoj izreki L. H. u spisih K. Gutzkova: *Ironie und Satire verletzen nur Feinfühlende, durch Büffelhäute dringen sie nicht.* Kad dakle ima takovih, u kojih je koža kao djon, te s toga običnu žaoku ili koprivu nebi ni osiećali, to sam morao upotriebiti oštra handžara i šestopera buzdovana po onoj poznatoj: *Quod medicamenta non sanant, ferrum sanat*.... Netreba dakle, da dotični nadri-kritici, vulgo: cjepidlake, kojih u nas dosta imą, s hiper-estetičnog i uzvišenog gledišta svoga svaku strielicu na pose prorešetaju odviš tankim rešetom, osobito ako ih, izim gore jur pomenutih oštrih i gorkih, namjera namjeri još i na koju krupniju, već treba da se u dobri čas sjete, kako svaka struka pjesničtva ima svojih užjih ili širjih granica, pa da ono, što u drugoj kojoj struci pjesničtva nije ni malo shodno, pače ni dopušteno, u epigramu, u satiri i tim srodnih pecavica ne samo da je slobodno, već kadšto uprav potrebito radi pooštrenja mislî. To treba da je kritičarom mojim na umu, neće li da im rečem, što je njekoč slavni Marcial Flaku reko, najme:

Nescis, crede mihi, quid sint epigrammata, Flacce,
Qui tantum lusus illa, iocosque putas.

A tko ni tomu, baš u toj struci pjesničtva glasovitomu rimskom pjesniku neće da vjeruje, neka mi se javi, pa ću mu navesti pojedinih primjera ne samo iz stare klasične, već takodjer iz nove dobe, gdjeno me dotični epigramatici i satirici daleko nadkriljuju, ne samo — što rado priznajem — u ostalom, već upravo u tih tako zvanih krupnina. *Quorum meminisse juvabit.*

Bit će ih, koji će mi prigovoriti s toga, što su te strjelice po njihovu sudu njekako pobrkane i što se glede njih nisam držao nikakova reda ni sustava, po kojem bi tek srodna srodnu po predmetu sliedom sliediti imala. Na to mi je primjetiti, da, pošto se ni bolji od mene u toj struci pjesnici toga pedantičnoga reda držali nisu, već su, potaknuti bud ovim bud onim povodom, po svojoj glavi epigrame poredali, nije ni meni trebalo držati se toga. I zato sam ih onako, kako mi se svidjelo, ili kako mi tečajem vremena raznim povodom niknuše na bieloj hartiji, jednu za drugom, nepazeći im srodna ili ne srodna sadržaja, baš *à la mosaique* nanizao, te ih tako občinstvu i predajem.

Bit će ih, koji će naći, da medju timi strjelicami ima mjestimice i takovih, koje su medju sobom reć bi u njekoj opreci. — Ja i to dopuštam, no ujedno pitam: a zar nema u svakoga čovjeka časovâ, gdje, budi o čemu mu drago, strožje, a opet časovâ, gdje o istoj

stvari blažje sudi. Taj nesretni dualizam čuvstvâ prirodjen je manje više svakomu iole ćutljivom i misaonom čovjeku, te se očituje isto tako kod starih eklektika, kao i kod sliedbenikâ Epikurovih *ex hortis epicureis*. Pa kao god što se ta protimba očitovala tada, očituje se i dan danas svigdje, gdje ljudi ćuvstvuju i misle. A to nije čudo nikakovo, jer čovjek ostaje vazda — čovjek, te se kadšto sam sobom nalazi u oprieci, osobito kad stane glavu lomiti i razmišljati o stvarih, kojim nemože umom da prokopa uzrokâ, te mu je s toga uzkraćeno, da im dodje na kraj, ili pako kad mu silnija čuvstva uzkolebaju srce, te jadan nezna, kuda bi na koju li stranu, jeda li je ovo ili ono pravo, jeda li ovo ili ono bolje.

Bit će jamačno i takovih bud znanih bud neznanih delija, koji će, osloniv se na poznatu onu francezku izreku: *c'est le ton, qui fait la musique* reći, da im se u obće nemili cieli ton tih strjelica s toga, što graktavim i kobnim, te po njihovu ni čim neopravdanim cinizmom reć bi navlaš uništuju i zanieču sva plemenita čuvstva ljudska, što ih oni, poput vestalskih djeva, tolikom tobož pomnjom goje i njeguju. I s toga će reći, kako ih nuka jedino domorodna savjest, da — sa osobitom dakako žalošću — a to tim većma osuditi moraju té moje jadne strjelice, što im se čini, da nazori, kojimi odišu, nisu opravdani ni glede dru-

gih, a ni glede mene samoga. Tim strogim sudijam unapried velim, da me osuda njihova zateći neće ni malo, pošto je i meni poznata rieč stara: ***veritas odium parit***, i pošto znam, da onoga još nije rodila majka, koj bi ugodio svim, osobito kad istinu kaže na sva usta. A tomu još pridodajem, kako držim, da svaki čovjek ima pravo, da na svoj način i kako najbolje znade, istinu iznosi na vidjelo; ovaj da što graktavim glasom gavranovim, a onaj milozvučnim glasom slavuljevim. Kako koj! — Šta ćemo? — Kad nemožemo svi da budemo slavulji, mora nas biti i gavranâ, a to tim crnijih, čim su bjeliji oko nas golubovi, medju kojimi nam je po što po to boraviti crne svoje dane. Pa i gavranâ biti mora na svietu, ako ne s drugoga razloga, a to bar s toga, da drugim raznim pticam sladka grla i šarena perja kadšto zagraknu kobni svoj: ***memento!*** nebi li se tim kakogod i za vremena pameti — ako je u njih ima — dozvali i ponješto bar popravili — ako je moguće. Izim toga u velikom koncertu divne prirode, uz tisuću glasovâ ostalih stvorova, nesmije da fali ni gavranov glas, koj ne samo što nesmeta obćem skladu, već je dapače tu i potrebit, baš kao što je u orkestru od potrebe, da se uz gusle i frulu čuje trublja i talambas, ili kao što je potrebita s njeke strane i tama, da s druge tim veća svjetlost bude. Što se nadalje tiče gore spomenutoga i lahko

mogućega prigovora, da najme nazori u »Strjelicah« očitovani glede mene nisu opravdani, to molim, da razpravu o tom ovdje pustimo na stranu, jer će — bude li od potrebe — doći i tomu hora, pa će se vidjeti tada, jesu li tí moji nazori o mnogih ljudih opravdani ili ne.

Bit će ih nadalje — a bojim se da će ih biti baš medju mladjimi — kojim valjda neće biti po ćudi, što se u najnovijoj, izključivo tobož tek njihovoj dobi, na književnom polju evo opet javljam kao stariji, njima možebit manje simpatičan pisac. Ako je tako, to ih molim, neka se još malko strpe, dok neodemo redom i mi stariji za ostalimi našimi drugovi. Dotle pako, pošto živi u grob nemožemo, neka bar dozvole, da svaki nas ono malo dokolice, što mu je još odmjereno, upotriebi u svrhu, da si uz ostale i književne svoje poslove uredi kako najbolje znade, te da od svoga makar kakova rada na tom polju iznosi na svjetlo još za života svoga što i koliko ga je volja. Ako li se koj nas, kako misle, jur preživio, e pa dobro, valja mu reći koju, al tek pravednu, pa uz to napisati djelo, o kojem će sviet glede pisca reći moći: *exegit monumentum ære perennius!* što će i nam starijim biti drago. Neću doduše reći, da će baš tako biti, nu moguće je, jer: *Tout arrive!* reče često Talleyrand i pravo reče. — Nu bilo kako mu drago, ja

držim, da je monopol na književnom polju od veće štete nego li koristi, i da nije probitačno odbijati ljude od polja, gdje i onako nema previše radnikâ i gdje s prirodjene nam — ljubavi bližnjega nitko još dosada neubrà odviše slave, a kamo li kakove materijalne koristi. — Pa s toga i ja uz vrlog našeg Pucića pristajem, koj pjeva:

No svakako još mi nješto treba,
Prije nego l' gusle mi ohladne;
Tko zna, hoću l' imat gdje prilike
Da još dirnem gudalom u strune,
Sviet sada malo pjesme pazi,
A još manje takova guslara.

Bit će ih napokon, koji će »Strjelicam« prigovoriti i to, što medju ostalim, kako čujem, nekoji i mojim nedavno izišavšim »Slikam i prilikam« ustmeno prigovaraju, da im najme glede pojedinih manje poznatih rieči, imena, dogadjaja itd. nisam pridodao tumača. — I tu mi je očito priznati, da toga hotomice učinio nisam s razloga, što mnijem, da je evo jur nastalo doba, gdje se treba okaniti dosadanjeg običnog tumačenja svake iole nepoznate rieči, pošto se, sudeć po sadanjem prilično naprednom stanju naše knjige, obćinstvo današnje nemože da uzporedi s obćinstvom našim prije 20—25 godina, gdje je još nuždno bilo, da se tumači skoro svaka manje poznata

rieč, buduć jednom dielu tek našk i čitajućeg tadanjeg obćinstva nisu bila pri ruci sva ona na hrvatskom jeziku pisana razna sredstva naobrazbe, koja mu sada stoje na razpolaganje. Dan danas takova su tumačenja na svom mjestu tek u spisih, namienjenih pučkim ili drugim sličnim nižim školam i zavodom, kojim svakako još tako zvane induktivne pouke treba; nu nisu potrebna u spisih znanstvenih ili beletrističnih, namienjenih tako zvanom izobraženijem sloju obćinstva, o kojem se punim pravom predpolaže, da je i u istinu izobraženiji. Tko uz našu akademiju, uz naše sveučilište i ostale u domovini nam obstojeće višje školske i književne zavode, uz veće i manje knjižnice itd. nije kadar prisvojiti si u toliko svoj materinski jezik, da mu na pose treba tumačiti rieči kao n. p. čet, praška (ne prašak), režka, tušta zviezdâ itd.; ili tko nije iz kojega bud tudjega bud domaćega strogo poučnoga i znanstvenoga ili zabavnoga djela, ili pako putem obćenja s izobraženijimi, književnim našim jezikom služećimi se ljudmi naučio toliko, da n. p. zna, kada i pod kojim vladarom konj postade viećnikom, a vol — uzev *partem pro toto* — vitezom; tko li je bio Heliogabal, tko li Heraklit, tko Demokrit, tko li Kato ili Katilina itd. — toga tumačenjem nepoznatih mu s vlastite krivnje riečî netreba podupirati u pravoj du-

hovnoj lienosti, već taj treba ili da si po što po to nabavi potrebiti mu bud obični bud sveučni riečnik, ili — da se opet vrati u školu i da tu nauči, što nezna.

I time završujem predgovor taj. Bude li tkogod zapitao: čemu ga je trebalo? tomu evo unapred odgovaram: trebalo ga, dragane moj, da se razumijemo, jer je to svakako nuždno, pošto znamo, da nas ima svakojakih. Koga je medjutim volja, uz prkos tomu predgovoru, radi mojih »Strjelica« *more patrio* osuditi me, prosto mu bilo, ja mu lje braniti neću; nu čim više takovih delija na me skoči, tim će me to manje iznenaditi, pače s njeke strane biti će mi drago, jer će još većma utvrditi u meni sud, štono mi ga duboko u srce uciepi staro izkustvo, te ću se tješiti poznatom staronjemačkom izrekom: *Viel Feind, viel Ehr!* — Komu se pako glede »Strjelicâ« činilo bude, da ih ima i suvišnih, taj ih neka ili posve metne na stranu, ili neka prebira po knjigi kako ga je volja, a ja mu velim s Marcialom:

Si nimius videor seraque coronide longus,
Esse liber, legito pauca, libellus ero;

nu meni uz to neka oprosti, što té svoje »Strjelice" zagovaram kako najbolje znadem; ta omilile su mi s više razlogâ baš kao prava pravcata djeca srca moga, pa s toga

moram da ih branim i da im na obranu na koncu toga predgovora još spjevam sliedeću:

Ciganici njetko reče:
„Crna su ti, što tu dreče,
Pa i gola djeca tvoja!"
Na što ona: „Al su moja!"
Tako, poput ciganice,
Branim i ja te strjelice
Proti svakom, tko ih žudi
Da pokudi, tek da kudi.

U Zagrebu na 15. srpnja 1878.

M. B.

Sviet taj skoro i nevriedi,
Da se pošten čovjek jedi,
Već da mu se smijuć kloni,
Ili — bičem da ga goni.

S blata ustaje te uzkrisi,
Nad svjetinom tko se uzvisi,
Dočim za nju tkogod haje,
Rob od roba svedj ostaje.

Malo tko si traži i nadje
  Utočište skromno u duhu,
Veći dio ište radje
  Svoe težište u trbuhu.

Ako prosto tko ukrade,
Makar grošić, zlo ga glade,
Al tko fino umie krasti
Na miliune, steče — časti.

Rob je strasti i napasti
  Kadšto čovjek ponajbolji,
Daj mu časti, daj mu vlasti,
  A on ti se uzoholi,
Što je bio, zaboravi,
Te ti na vrat nogu stavi.

Budi pošten, nu tad stradaj svudi,
Nemožeš li, a ti — lopov budi.

Kleveta se, poput zmije,
Dok je mala, svedjer krije.
Al od ustâ pa do ustâ
Tiho plazeć, raste pusta,
Te izadje tada smjelo
Bielom danu ña vidjelo,
Zatim od nje pak postane
Udav strašan, koj spopane
Te ovije žrtvu i davi,
Dok ju sasvim baš nesmlavi.

Bez obzira pravdu gazi,
Na mig oka gose pazi,
Kano pseto pred njim gmiži,
Pa mu stope podlo liži,
Tim ćeš steći časti, blaga,
Dok neodeš s njim do vraga.

Tlačio me Petar ili Pavo,
Svejedno je, svaki mi je djavo.

Ludnica je sviet najveća,
A bludnica u njem sreća.

Nemoj biti bez razbora
Dobar, jer ćeš tad do skora,
Gaće nosit o svom štapu,
A čizme si o kanapu.

Izmedj zibke i mrtvačkog liesa
Mi smo lopta nemila udesa,
Ako 'e tako, a sve drugo bajka,
Bolje, da nas i nerodi majka.

Ima ljudî, vjeruj pobro,
Što umiju vrlo dobro
Na grančicu svaku sjesti,
A iz svake zdjele jesti,
Iz svakoga vrča piti,
Svim poklopac loncem biti.

Mnogi bjesno napred srne,
Cio sviet hoće da prevrne,
A kad tamo, nuto stane,
Pred sjenom se svom prepane.

Pas umije zahvalniji biti,
Nego l' čovjek, stvor taj uzoriti.

Gdje se nadje hrdja i potreba,
Bez poštenja i bez kore hljeba,
Tu će, pazi, skoro bit sramote,
Bruke, rugla, pače i grjehote.

Nezahtjevaj djela sjajna
Od čovjeka bezznačajna,
Od psa nema, znaj, slanine,
Ni od vuka prčetine.

Zvier, kad drugu zvier napada
I razdere, čini od glada,
Tek će čovjek od objesti,
Čoeku živo srce izjesti.

Novcem ili plažnjom doć ćeš
Na tom svietu, kud god hoćeš.

Da skroz i skroz sviu ljudî
Možeš spoznat um i ćudi,
Il im krinku skinut s lica,
Vidio bi dost' lisicâ,
I hienâ i vukovâ,
Pače gdješto i risovâ,
Vidio bi dost' jaracâ,
Al najviše — magaracâ.

Mnokrat dodje u bezcjenje,
Tako zvano javno mnienje,
Kojeno te danas štuje,
I u zviezde pače kuje,
Sutra pako jur proklinje,
Kamenuje, razapinje,
Premda nisi drugi posto,
Već svedj onaj isti osto.

Nemožeš li da svedj lažeš,
Il rieč po rieč da svedj važeš,
Istinu im u brk reci,
Ali s mjesta tad uteci.

Laskaj ljudem, fino maži,
  Steć ćeš dosta dobrotvorâ;
Istinom ih, ded, podraži,
  Još ćeš više steć zlotvorâ.

Znaj, bezsvjestnih ljudî ima
  Svuda dosta kano blata,
  Ali, kano zrnja zlata,
Svjestnih malo medju njima.

Kuda goder sunce teče,
Kažu, da se i kruh peče;
A ja velim: tu se desi
I vrag, te im kruh taj mjesi.

Bolje, da te bjesni pas napane,
No himbenjak kad te grlit stane.

Nečudi se, kad te mračnjak kara
Rad istine, a laž zagovara,
Ta bit će ti stara rieč još znana:
Da 'e do sove, nebì nikad dana.

S pametnim se bolje prepirati,
No uz benu muče pristajati.

Ili luduj sa ludjaci,
Ili mudruj sa mudraci,
Prvo 'e ružno, ali lako,
Drugo dično, al svakako
Mnogo teže od prvoga,
Biraj dakle izmedj dvoga.

Kad u dronjcih vidim poštenjaka,
Gdje se radeć muči te gladuje,
A u svili lopova lenjaka
U razkoši, gdjeno svedj planduje,
Tad mi, poput oštre u grlu kosti,
Zapne pojam vječne pravednosti.

Moraš li da živiš s svietom,
A ti nemoj bit djetetom,
Svietu ludo neprkosi,
Već ga kako tako snosi.

Raj u sebi čista savjest nosi,
Al na svietu često kruha prosi.

Kad te silnik hoće da prikvači,
Ti ga smrvi, jesi l' od njeg jači,
Jesi l' slabji, ti mu se pokloni,
Mudriji li, ti mu se ukloni.

Dok u sviestna često poštenjaka
Um i srce ljuti bojak bije,
Dotle eno, gle, obješenjaká
Gdje uživa, te ga briga nije.

Čovjeka se čuvaj odviš gladka,
Svedj prijazna, smješeća se, sladka,
Čuvaj ga se, ko šarene zmije,
Da t' se oko vrata nesavije.

Kad se valja odužiti svomu
Din-dušmanu česti zakletomu,
Tad osveta, vjeruj, nije kleta,
Niti mrzka, već upravo sveta.

Dok u tebe ima blaga,
Bit ćeš čestit i bez ljagâ,
Nestane li toga, brate,
Ni vrag neće marit za te.

Nuka li te živa želja
Naći dobra prijatelja,
A ti ljudski sbor ostavi,
Pak si vjerna psa nabavi.

Prijatelje odviše negosti,
Nećeš li na samu glodat kosti.

Prati li te danas mrak,
Sutra sunca žarki trak,
Snosi jedno ko i drugo,
Pa si misli: neće dugo!
Jer ću skoro tamo doć,
Gdje će sve — pa i to proć.

Tko svjetini mudrost propovieda,
Toga često kamenuje zato,
I pravo je, da ga snadje bieda,
Zašto baca biser u to blato.

Nepsuj sviet taj, već se radje strpi,
Te s mudrosti vrela snagu crpi,
Pak ćeš barem, dok ti bude mrieti,
Kako tako život taj podnieti.

Čini dobro dobra radi,
A ne da te sviet nagradi,
Zla se pako rad bojazni
Od zla mahni, ne rad kazni.

Umiješ li hladnokrvnim biti,
Te sam sobom vazda gospoditi,
I druge ćeš svladat sve po malo,
Ako ti je štogod do tog stalo.

Ja nikomu vjerovao nebi,
Pače kadšto ni samomu sebi.

Ljudi su ti čudni, jogunasti,
Svedj lakomi, tašti, puni strastî,
Sve bi rado metnut ili na se,
Ili u se, ili pak poda se.

Kad gvozdene svud prikvače
Tako zvane okolnosti,
Znadu mnokrat biti jače,
Nego l' um i čvrste kosti.

Zvier ćeš divju pre pripitomiti,
No čovjeka zlobna ukrotiti.

Povjerenja cvieće u mladosti
  Svatko rado dieli na sve strane,
Ali, čim se primiče starosti,
  Tog mu cvieća sasvim ponestane.

Sila može tielo da razdrobi,
Nu nemože da ti duh zarobi.

Gdjekoj čovjek makar i ostari,
Pametniji ipak bit nemari,
Već po svietu badava se klati,
Trice kopa, praznu slamu mlati.

Što se više čovjek muči,
Da se učeć što nauči,
Mora većma da priznade,
Kako skoro ništ' neznade.

Što je ljudem prosto, dopušteno,
Nemami ih, već tek zabranjeno.

Sud tek jednog umnog poštenjaka
Više vriedi, no sud svih ludjaka.

Uspjeh, brate, to je od vajkada
  Onaj kumir, ono zlatno tele,
  Pred kojim ti, ko što mudri vele,
Sviet i danas na koljena pada.

Kadšto mudrac i sam sebe pita:
  Zašto breme tog života nosi,
Kada mu je sbilja već do sita,
  Te ga teže dan na dan podnosi,
A kukavnog ipak žića toga
Nezna prave svrhe ni razloga?

Jao si ga tebi, moj prijane,
Kad te jednom dušman žalit stane.

Ej da ti je slušati sa strane,
Prijatelje tvoje tako zvane,
Što o tebi u potaji sude,
Rekao bi — dušmani te kude.

Na svjetinu primjer svedj djeluje,
Je li zao, tad ju skroz otruje,
Dobar li je, tada ju za mala
Oplemeni, te pridigne s kala.

Kad bi ljudi barem kad i kada
Iskreniji medju sobom bili,
Dosta bi si mnokrat prištedili
I obsjenâ i pretežkih jada.

Sklizku stazu zloće bježi,
Jer akprem je tu najteži
Prvi korak, ipak redom
Drugi žurno sliede sliedom.

Čovjek kano ludo diete,
Ne — da uči s tudje štete,
Već ti mu je svedj najpreče,
Da si prste sám opeče.

Mladost nezna baš ni malo
Cienit žića blago krasno,
Starost bi ga cienit znalo,
Al je njojzi jur prekasno.

I najbolji često ljudi
Znadu biti burne ćudi,
S toga neka um gospodi,
I na uzdi strasti vodi.

Neuzdaj se ni u koga,
Pače ni u brata svoga,
Već rukave sám zasuči,
Revno radi, pomno uči,
Sliedi primjer pčele, mrava,
Da neživiš ban badava.

Tko se rado sam svedj hvali,
  Makar imo baš i čime,
Taj si cienu sám obali,
  Te hvastavca steče ime.

Kao njekad, tako ti je sada
Svud tužaljka ljudska od vajkada:
„Da sam znao, ludjak, u mladosti,
Što sad znadem, jadan, u starosti,
Bio b' drugče živio svakako!“
A ja držim — valjda isto tako.

Oj prijane, nitko ti nekrati
  Uživati svieta toga slasti
  I plivati u obilnih lasti'
Baš po volji, tek ih — dobro plati.

Znaj, pod starost nije lako
  Pameti se još dozvati,
Al je ipak bolje tako,
  No do smrti ludovati.

Blago svakom, kog nestane
  Još za mlada, iznenada,
  Dok mu sjaje žića nada:
Ko cviet sahne, u grob pane.

Da uzmogneš raj il pako naći,
Netreba ti prije u grob saći,
Već sviet motri, razne ljudske ćudi,
Pa zaviri — i u svoje grudi.

Dok si goder još u vlasti,
  Pred tobom će ljudi plazit,
Budeš li pak sutra pasti,
  Po tebi će s mjesta gazit.

Podji s novcem svietu na tržište,
  Ako l' pomno k ljudem tu pristupiš,
I podadeš, kol'ko tko uzište,
  Moći ćeš ih da za svašto kupiš.

Tko god odviš tudje griehe kudi,
U potaji sam griešiti žudi.

Mladić, kad ga sviet prevari,
Može gorko proplakati,
Ali kašnje, kad ostari,
Tomu će se nasmijati.

Tko previše obećaje,
Kad uztreba, malo daje.

Sviet se neka diže listom
Proti tebi, da ti sudi,
Dok si sobom sám na čistom
I u skladu, miran budi.

Ako za svog dugog vieka,
Nadješ jednog tek čovjeka,
Koj se kadšto nepretvara,
I koj nikad baš nešara,
To si našo pravo čudo,
Ili možda — biće ludo.

Kad istinu kazat valja, kaži
I osladi malko, tek nelaži.

Nemožeš li s mudrim mudrovati,
Barem nemoj s ludim ludovati.

Kad netreba, negovori,
Nu kad treba, pomno sbori,
Te promisli štogod rečeš,
Pa se nikad kajat nećeš.

Uz svakoga rado tko pristaje,
Za onoga slabo i tko haje.

Nema morâ, vukodlakâ,
To su bajke starih bakâ,
Al imade vran-gavranâ,
Štono u pol biela dana
Crnim' krili puk prikriju,
Te mu krv i mozag piju.

Nije l' čovjek stvor upravo biedan,
Te iskrenog sažalenja vriedan,
Jer tek što bi rado započeti
Mudrim biti, eto mu je mrieti.

Dosta toga može dobro biti,
Ali neće svakom koristiti;
Ko ni dobar zakon što neprudi,
Kada nisu prema njemu ljudi.

Tudje posle, nezvan, nepremeći,
I medj tudja vrata prst nemeći.
Ako nećeš da se do zla boga
Pre il poslje nepokaješ s toga.

Pod nikakvu nemoj cienu
Drugom vjere otimati,
Nemož' li mu u zamienu,
Štogod drugo, bolje dati.

Laglje ti je drugog svjetovati,
Nego l' sámu tako postupati.

Sve je, da znaš, što nas okružava,
I mi sami — zagonetka prava,
Zagonetka, koju zastor krije,
Što ga dignut, mnim, da vriedno nije.

Njekoliko prevejanih ljudi
Koriste se množtvom baš posvudi.

Tkogod hoće da sa svietom živi
I da obći, mora, druga nije,
Makar mu se tomu ćut protivi,
Da s psi laje i da s vuci vije.

Tko pun tašte oholosti
Nižeg hoće da pogazi,
Taj ti, skrajnoj u podlosti,
Poput psa pred višjim plazi.

Lud je bio i ostaje,
Tko za tudju korist haje,
Ludji, tko za tudju slavu
Svoju u torbi nosi glavu.

Tkogod misli svoje na jeziku,
A na dlanu srce s čuvstvi nosi,
Neka pazi, da mu čast i diku,
Mir i pokoj zloba nepokosi.

Bolje ti je sastati se s vuci,
Il u glavu gdjegod sa hajduci,
No s dušmanom gdje u kojoj kući,
Svieta radi s njim se rukujući.

Štogod rade, naopako rade,
Kaznione, popravnice grade,
Nu naukom da se puk uljudi
I pridigne, neće — njeki ljudi.

Nečudi se opačini,
   Ako na nju gdje nagaziš,
Već nje mimo prodji, hini,
   Baš ko da ju neopaziš,
Ako li ju tko osudi,
   Pa te zove za svjedoka,
A ti niem, sliep i gluh budi,
   Pa ćeš čovjek bit od oka.

Mudar čovjek nauku će znati
   Za se crpit s tudje štete, smeće,
Uman će se barem dokopati
   Té nauke s vlastite nesreće,
Al se ludjak pameti dozvati
   Baš nipošto, ni do vieka neće.

Ako hoćeš da se s ljudmi družiš,
Te izkustvom njihovim poslužiš,
Svakom sgodom savjet moj uvaži,
I tek boljih ljudi družtva traži.

Na života našeg golu stienu
I dan danas žarku opomenu:
„Mene, Tekel —" prst otajstven piše,
Al zaludu, kad ju mahom briše
Lahkoumnost nama prirodjena,
Dok nas iza varkâ i obsjenâ,
U sred žića toga pustih slasti,
Neproguta tavni jaz propasti.

Lud je, vjeruj, tko se trudi, muči,
Nedostižne stvari da dokuči.

Kad pod plaštem gusta mraka
Vriednog kojeg poštenjaka
Kudioci jalni psuju,
Te nanj strastno navaljuju,
Prišaptni mu: „Nek te kude,
Kako vide, tako sude."

Gdjegod babji sbori benetaju,
Pametni se ljudi nesastaju.

Tkogod silom za života svoga,
  Hoće da se čime god proslavi,
Toga mnokrat, makar zaslužnoga,
  Još pre smrti sviet taj zaboravi.

Čovjek s vana smradljiv i oprljan,
I s nutra je obično zamrljan.

Ljudi, glave odviš usijane,
Uz to ćudi strastne, pretjerane,
Neće nikad štogod da usade,
Već tek ruše, drugi što sagrade.

Ima silnik — tajiti se neda —
Pred njim borme mnogi junak preda,
Jer kad kruli, kad se ljuto kara,
I najčvršća načela obara,
Te sakiva ljude u okove,
A taj silnik — želudac se zove.

Bezazlenom priliči djetetu,
Ko angjela traži na tom svietu,
Jer idući angjeoskim tragom,
Lako može sastati se s vragom.

Trulom ti je družtvu kadšto zdravo,
Kad se nadje koj pecavi djavo,
Da ga svojski šćepa i prošiba,
Baš ko što je nuždna štuka riba
U ribnjaku, kad uzbuja slápe,
Da potjera malko liene krape.

Svatko može bližnjeg lako
Svud po blatu da povlači,
Al će teže moć svakako
Da mu dobrim svedj prednjači.

Prodj se kavge bez skrajne potrebe
S protivnikom silnijim od sebe,
Jer je težko bez gvozdenih kosti
S rogatim se hrvati i bosti.

Dobročinstvo svaku cienu gubi,
Kad se u sviet neprestano trubi.

Što se gdjegod krivnjom tvojom sbilo,
Makar kako nepravedno bilo,
Prostodušno priznaj i nešaraj,
Te za čine svoje odgovaraj,
Uz to pako u buduće pazi,
Te s pravoga puta nesalazi.

Slavulj s grma pjesmom preokreče,
A sbor žabâ s bare zaregeče:
Eto vidiš živu jala sliku,
Kad podiže na boljega riku.

„Budi snopje, ili mlat.
Nakovalo ili bat!“
Od vajkada taj je sud,
Do sad svakom skrojen svud,
U buduće bit će pak.
Ja se bojim, isto tak.

Jesi l' dobra učinio komu,
Makar baš i prijatelju svomu,
Nenadaj se nikad zahvalnosti,
Već ti neka i to bude dosti,
Ako tebi, a za tvoje dobro,
Neprelomi rebra mili pobro.

Nemožeš li, jadan, da pregoriš
Težke boli srca ranjenoga,
Ili kriepkom voljom da pokoriš,
Teže dvojbe uma vlastitoga,
A ti u grob skoči, da se izbaviš,
Il se opij — da bar zaboraviš.

Pametnomu čovjeku na svietu,
Na tom strastî trkalištu kletu,
Kadšto drugo baš nepreostaje,
No da s vuci vije i s psi laje.

Bolje ti je, vjeruj, danguhiti,
Plandovati u debelu hladu,
Nego l' častno ime izgubiti
U traljavu i nečistu rádu.

Tko svakomu, što ga ide, daje,
Pravednik je, za glas dobar haje.

Negrozi se i nerogobori,
Jer slabosti znak je grožnja pusta,
Već — možeš li — uz šuteća usta,
Svog spopani vraga i obori.

I vlastite rodbine se mani,
Jer to su ti kadšto baš dušmani:
Jesi l' ubog, za te i nemare,
Bogat li si, očekuju dare
Licumjerni, tajni tí hahari,
Danas sutra veseli grobari.

„Tvrda vjera!“ u vremena stara
Rieč bijaše neporečna, sveta,
Dočim danas nikomu nesmeta,
Da njom krene i da time vara.

Kad te, budi pojedina hulja,
Budi strastna, glupa ljudska rulja,
Radi česa kudi ili hvali,
Nit se raduj, nit se s tog razžali,
Pače: bolji, kad ti krivo sude,
Deveta ti neka briga bude.

Čudni su ti na tom svietu ljudi,
Djavo bi im znao čudne čudi,
Ruke šire, u lice se ljube,
Mislio bi, angjeli se snube,
A kad tamo, svaki nož svoj vadi,
Te o glavi svomu drugu radi.

Čovjek ti je sinja kukavica,
 Jer bi rado sviet taj da prouči,
Al kad tamo, jadna neznalica,
 Nemože ni sebe da dokuči.

Život ti je bistvo bez uslovja,
Plien slučaja, a čvor protuslovja,
Usried vječnih miena stalna sjena,
Zagonetka još neodgonena.

Boj je ljući, kad se pero vije
 Na duhovnom divnom trkalištu,
No boj, kad se britkom sabljom bije
 Na junačkom krvnom razbojištu.

Hrdje rado nemilice kude
Sve od sebe čestitije ljude,
Nebi li ih kako tim utukli,
Il u blato k sebi bar povukli.

Često nije drugo ljudska slava,
No zrcalo, gdje se ogledava
Tek čovječja oholija tašta,
Što ju bujna razigrava mašta.

Ako ti je samo malo
Do duševnog mira stalo,
A ti, brate — štogod bilo,
Te se oko tebe sbilo —
U sred vreve miran budi,
I ni čemu se nečudi.

Značaj, što ga sudbina nemila
S mjesta krenut može, ili sila,
Il u kozji rog zatjerat zloba,
Baš nevredi ni pišiva boba.

Lahko ti je u veselu sboru
I uz čaše naći prijateljâ,
Ali težko biednom, a u horu,
Naći pomoć vjernih tješitelja.

I najbolji kadšto ljudi,
Goje za čas divlje ćudi.

Akoprem se putem popikava,
Ipak zdravo prodje luda glava,
Dočim mudra sa visoka vrha
Kad posrne, često vrat si skrha.

Himbi ljudskoj, toj šarenoj guji,
A i zlobi, toj grizljivoj kuji,
Idi s puta, a za božju volju,
Nek se medju sobom bar pokolju.

Tko neumie sobom da gospodi,
Rob je ipak, makar na slobodi.

Zalud čovjek pun taštine,
Šumom šumi, sjajom sjaje,
Kad ga plitko dno ništine
Bistrom oku mah odaje.

Dodje l' lažac od zanata
Punom torbom lažî razni',
Na udicu da te hvata
Svojom blazni i bulazni;
Pokaži mu prstom vrata,
Nek si drugdje vreću prazni.

Glupak će se umah tim odati,
Što će redom svašta zapitati.

Ljuto li se svatko vara
Misleć, da će biti kvara,
I sviet da će po zlu proći,
Kad mu bude s njega poći,
A kad tamo: nespažena,
Kako dodje, prodje — sjena.

Prokletstvo je ljudem dosudjeno,
A njihovu duhu namjenjeno,
Da svedj téže tomu se doviti,
Što nemože duh im da dohiti.

Prijatelju bit dužnikom,
Ili pako vjerovnikom,
Zlo je, jer tim svejednako
Prijateljstvo hladni svako.

Za uzori kogod odviš čezne,
Neka pazi, u glib da negrezne.

Hudobniku i zlotvoru svomu —
Nisi l' angjeo — ljudski se oduži,
Ako nećeš s nova da te obruži,
Pače ruglu još izvrgne k tomu.

Jao si ga siromaku,
Kog' u gustom žića mraku
Snadju gdjegod u potaji
Težkog jada uzdisaji,
A on neima tu do Boga
Prijatelja nikakvoga.

Nije hasne, kadšto se baš mora
I u kolu zaigrati,
I u družtvu zapjevati,
Malko se i ponapiti,
Pače s kimgod izljubiti,
Al i tomu treba da je hora.

Izmiri se, brate, sa životom,
Te se nikad nebavi s čudesi,
Već pomisli, sve da visi o tom:
Zdrav um kako svaku stvar udesi.

Sa svadljivcem kavge nezameći,
Nečeš li se bolan nać u smeći;
Zametneš li ipak, dobro smjeraj,
I muževno mak na konac tjeraj.

Istina je vrlo jednostavna,
A šarena vazda laž ogavna,
Istina je prostodušna svuda,
Laž se poput zmije svedj krivuda,
To sviet dobro znade i priznaje,
Za istinu ipak malo haje.

Put najkraći, ja bi reko,
Nije uvjek ponajbolji,
Jer se neda svedj po volji
Svagda poći napopreko.

Polutansko tužno biće,
Čovjek, na taj sviet se rodi,
Dok mu žića danak sviće,
Boj za svoje bistvo vodi,
Rado vlasti, blaga stiče,
Jede, pije, te se plodi,
Čas se miče, čas nemiče,
Čas robuje, čas gospodi.

U tomu je svedj sretnija
Životinja od čovjeka,
Da je mnogo naravnija,
Te da nezna, što ju čeka.

U par riečih mudrac više reče,
No blebetaš, kad ih prospe vreće.

Dobro 'e kadšto srce saslušati,
Bolje ipak zdrav um upitati.

Tko iznosi svoje pred sviet vaje,
Valjda hoće, da mu ih prodaje.

Niema zvierca smrtne često boli
Tiho snosi, čovjek tek oholi
Kad ga kadšto snadje bieda mala,
Na glas jauče, viče ko budala.

Ima sladkih suza od radosti,
  Što se kradu s očiû nehotice,
Ima gorkih suza od žalosti,
  Što polieću niz to bliedo lice,
Nu još ima suzâ — bože prosti! —
  Za svakdanje razne potrebice.

Liep je trolist: vjera, ljubav, nada,
Al mu ciena svednevice pada.

Kada vidim gnjusne ljudske gade,
Sred bezdjelâ gdje si brade glade,
Ter se ni kog pod bogom neboje,
Tad si mislim: doć će vrag po svoje,
Jer im glasno javni sud jur prieti:
Paski živu, paski će i mrieti.

Boj života, kad se bije,
Krvnih od nas žrtva ište,
I tad mu je najmilije
Srce naše ko poprište.

Tko se goder sam osmradi,
Tog tamjanom sviet nekadi.

Ko lát prazna, kad ocvati,
I um plitki glavu diže,
Dočim nalik punoj láti
Umna glava teži niže.

Mnogi bi se mrtvac koprcao,
Te grohotom jadan nasmijao,
Da pročita slavu si i diku
Na nadrobgnom svomu spomeniku.

Što je svrha ljudske veličine? —
Iza nješto dima — kup prašine.

Slaboumni, tašti ljudi
Živu težkoj u zabludi,
Da sve o njih visi, stoji,
Te da sbog njih sviet obstoji.

Nebrini se za nepoštenoga
Budi znanca, budi brata svoga,
Kad ga snadje zaslužena bruka,
Il zakona neumitna ruka,
Već ga živa medju mrtve upiši,
A iz srca spomen mu izbriši.

Za se skrbi — i pravo je tako! —
Tko neskrbi, prodje naopako,
Nu, namiriv svoje sve potrebe,
Valja smislit k sebi i od sebe.

Ni bogataš uviek sretan nije,
Jerbo silu potreba imade,
Već je sretan, tko se biedi smije,
Ter se malim zadovoljit znade.

Nečudi se, kad nagaziš
 Svud na ljudske opačine,
Već se čudi, kad opaziš
 Pojedine dične čine.

Tko nesreću muževno podnosi,
A u sreći tko se neponosi,
Taj je čovjek mudar, izvanredan,
I štovanja umnih ljudi vriedan.

Tko se svemu umah čudi,
Tko sve hvali il sve kudi,
Bez razloga tko se smije,
Povladjujuć lakrdije,
Tko se danas kreće amo,
Sutra tamo, il svikamo,
Stvor je značaja šarena,
Ili bolje rekuć — bena.

Krv i mlieko borme nije pravi
Zalog bratske vjere i ljubavi,
Jer i braća često se zavade,
Pače kadšto o glavi si rade.

Kad se grozan čin gdje sluči,
Ko da po njih tko poruči,
Eto ljudî sa svih strana,
Poput jata vran-gavranâ,
Te se grozom nasladjuju,
Značnosti kljunom kljuju,
A znak im je ćudi hude:
Mahom sude i osude.

Dok se družiš s ljudmi, rob'si hira
I obzira ljudskih nehotice;
Nećeš li da kopaš š njima trice,
Bježi od njih glavom bez obzira.

Viek sadanji svakog silom uči:
Teci, steci — te se uz to muči;
Jer dan danas bolje je imanje,
No bez toga makar kakvo znanje.

U oprieci skoro sviû stvari,
U trvenju duhovâ i tvarî,
U privlaki i nje moći bajnoj,
Te protivnoj njojzi sili tajnoj
Sastoji se, reko bi, divota
I slast tajna cielog nam života.

Što znaš — vjeruj; o ostalom sudi,
Što i drugi pametniji ljudi.

Ni najboljem prijatelju
Svaku misao, ćut i želju,
Nepriobći na sva usta,
Da nebude grud ti pusta.

Kad pritisnu jad i glad,
Svaki čovjek sebi-rad.

Što gdjekoga u mladosti
Neprivlači, već odbija,
To ti ga tek u starosti
Često tješi, te mu prija.

Sám o sebi tkogod sudi,
Da je slavan i ugledan,
Taj, uvjeren o tom budi,
Nikad nije mnogo vriedan.

Prošlih ljeta spominjanje,
Vazda, vjeruj, milo nije,
Jer u sebi često krije
Gorko njeko pokajanje.

Gdjekoj ti je sretan, mili bože,
Štogod želi, lahko postić može,
A to sve sbog svoje — nezamjeri! —
Liepe žene, seke ili kćeri.

Nuder kaži, tako bio zdravo!
Što je krivo, što na svietu pravo?
I gdje im je prava medja svudi,
Gdje li sudac, da to mah prosudi? —

Slučaj, reć bi, svietom gospoduje,
I sudbinom ljudskom odlučuje,
A providnost — haje i nehaje,
Jer na gotov vazda čin pristaje.

Nédvoj o tom, već uvjeren budi:
Gladan strožje nego li sit sudi.

Rieč il pogled višeputi
  Teže rani i uvriedi,
  Nego tielo kad ozledi
Oštar nož il otrov ljuti.

Neimaš li od srca poroda,
Nit po krvi, mlieku vjerna roda,
Pače niti mila igdje druga,
Il družice, da te mine tuga,
Hajd u goru, tamo zvier posini,
Pa ju pustom srcu svom privini,
Bit će ti s nje manje, znaj, nevolje,
Nego l' da te ljudska neman kolje.

Ima tomu već odavna
Što istina lice krije,
Jer je ljudem svud ogavna,
A laž joj se zlobno smije.

Bez obraza budi, psuj i prieti,
Uz to šaraj, laži i kleveči,
S najboljimi smjelo se natječi,
Pa ćeš i tim kad i kad uspjeti.

Kad te ljuta nevolja prikvači,
Kano ludo diete nezaplači,
Već pomisli, da će doći vrieme,
Gdje će odpast cielog žića breme,
Pa se uz to tieši i s mudraci,
Nemožeš li, a ti breme — sbaci.

Oj nekudi, već pravedan budi,
I pravedno nevoljniku sudi,
Koj tek pije, biedan, da s' opije,
I čašicom jade da zalije.

Uzrok, svrha svemu biću,
A najpače našem žiću,
Svim mudracem od vajkada,
Bez razlike, pa do sada,
Uz sve znanje, mudrovanje,
I njihovo nagadjanje,
Ipak tajnom svedj ostade,
Jer ih mudrost tu izdade.

Nije hasne, množtvo raznih ljudi
Raznoliko o svačemu sudi,
Jer što jedni baš u zviezde kuju,
To ti drugi sa mrzošću psuju.

Kad te stanu posjećivat redom
I nad tvojom plakati se biedom,
Il te barem žalit mnogi ljudi,
Nevjeruj im, već uvjeren budi:
Tek sebičnost da ih tu dovodi,
Jer im tajno tvâ nesreća godi.

Znanje, volja, uz sve trude,
Ništ' čovjeku baš neprude,
Dok mu goder sliepa sreća
Svedj okreće svoja pleća.

Kada čovjek strasti razuzdane,
Sve to dublje u glib zloće pane,
Živinčetu priliči u toru,
A ne tobož božanstvenom stvoru.

Kad poštenjak kano čovjek fali,
S mjesta na njeg svjetina navali.
Farizeji oči prevraćaju,
A glupaci glavom zakimaju,
Svi pak viču, tobož da uguše
Gnjev pravedan, kano čiste duše:
„Gle, gle, brate! Gle, gle, mila seko!
Tko bi bio to i kada reko!
Tako ti se čovjek, gle, prevari,
Kad za svoga iskrnjega mari!“ —

Srce bi nam, veliš, oledilo
Bez zanosa i bez čuvstva svoga;
Al bi barem kad i kad bez toga
Grud nam jaukom svojim poštedilo.

Nije dobro, gdje su muž i žena,
Do dva bića umom razstavljena
Na daleko jedno od drugoga,
Al je gore, gdje se izim toga
Još i srca tudje, tu nikada
Nema prave sreće niti sklada.

Tko se ljudem sliepo povjerava,
Čini mi se, da sried cvieća spava,
Dok ga sa sna mirna neprobudi
Striela ljudska, što mu rani grudi.

Jedni kažu: sviet je komad raja,
A mi u njem božji bašćovani,
Drugi: da je dolina tek vajâ,
A mi sužnji tu baš prikovani,
Treći: da je svud bez konca, kraja,
Djelaonica silâ nepoznani',
A mi, hoćeš nećeš na postaja'
Nadničari jadni i cigani.

Tko kreposti tobož razne svoje
Na vidjelo svietu u kup sprema,
Da mu sviet taj hvalopojku poje,
U tog pravih kreposti i nema.

Bez nevjere nebi se ni malo
Za pravednu cienu vjere znalo.

Neimaš li u vlastitih grudi'
Sviestna sudca, da ti pravo sudi,
Te o pravu da te svojski puti,
Bar zakone štuj pa sviet nemuti.

Nije ludjak, pače mudrac ti je,
  Tko se svieta toga opačinam,
  Ludorijam, tricam, prostačinam
Baš od srca može da nasmije.

Tkogod máne svoje sám priznaje,
  Jamačno je čovjek neobičan,
Tko ih pako svrgne i okaje,
  Plemenit je, pače vele dičan.

Niema zvier, kad štogod čini,
Nepritaja i nehini,
Dočim čovjek drugo sbori,
Drugo misli, drugo tvori.

Dok o raju pjesnik sniva,
Pravi mudrac sviet uživa.

Da s pravoga puta gdje nesadješ,
Čini što sám svedj za bolje nadješ,
Tek neslušaj prijateljâ svéte,
Pa ćeš kako tako proć bez štete.

Tako zvano „javno mnienje“ nije
Glas baš božji, ko što sviet taj mnije,
S tog i nemoj da pred njim svedj plaziš,
Al ni po njem da bahato gaziš.

Neigraj se žmirka hotomice
S tajnom vlasti slučaja svedj sliepa,
Da te svojim' klješti strjelimice
Iznenada nemilo nešćepa.

Ili mirno ležao legom,
Ili žurno bježao bjegom,
Izbjeć nećeš ni do vieka
Svom udesu, koj te čeka.

Zakon treba gradit da se vrši,
A ne da se mimoiduć krši.

Za čim najpre smjelo baš posegnu
U narodu glave ugrijane,
S toga kašnje, kad se strasti slegnu,
Korist crpe glave prevejane.

U nas ljudî ima kadšto strastî,
S kojih nam se radjaju i slasti,
Što nas silno máme, podražuju,
Al nam uz to robstva lanac kuju.

Tkogod teži nebu pod oblake,
Da ga sunce s bliza tu ogrije,
Tomu treba krilâ, a ne štake,
Da si padom tikvu nerazbije.

Istina je gorka višeputa,
Ali vazda ipak vrlo zdrava,
Jerbo krivca često s kriva puta
Svraća na put istine i prava.

Što je tajno, nije vazda sjajno,
A što sjajno, nije vazda trajno.

Da si čovjek uzorâ ne gradi,
Štono mu ih mnokrat sviet razgradi,
Živio bi bez snivanog raja,
Al ujedno bez golemog vaja.

Mi smo ljudi plien različnih ćudi,
Što nam mnokrat baš ciepaju grudi:
Danas su nam proste, te nas tlače,
I ko roblje zemlji toj privlače,
Sutra su nam opet neobične,
Plemenite, čiste, nebotične.

Jesi l' čovjek poštenjak:
Čineć pravo, čisti zrak;
Jesi l' uz to slobodnjak,
Širi svietlo, goni mrak.

Jedovitu strielu klevetnika,
Od čistoga štita pravednika
Odskočivšu, često pravda vodi,
U zlo mjesto strielca da pogodi.

Dobrota je prava kano more,
Što se nikad izcrpsti nemore.

Kad mogućnik nezlorabi vlasti,
Vriedan ti je svake slave, časti.

Tko pretrpi mnogo i prouči,
Taj nemože, vjeruj, bit bez žuči.

Psuj i kudi koliko ti drago,
Ta ljudi smo, tko bi rieči vago!
Ali uz to na oprezu budi,
I nikoga krivo neosudi.

Težko ti je saviest zatomiti,
Pruživa je, neda se lomiti,
S tog ju svatko neka svedj udesi
Prema srdcu, ili — prema kesi.

Sila može, svojski kad pritegne,
Učiniti da i div podlegne,
Može pače i od poštenjaka
Stvorit kadšto i obješenjaka.

„Ništ' pod suncem nema nova“ — reče
Slavni mudrac, a sviet neporeče,
Jer ga staro zlo još danas tjera,
Baš ko kletva njekoč Ahasvera.

Zašto ima, pitaš, svud na štetu,
I dangubâ pa i zlobnih ljudi?
A zašt' ima trutovâ na svietu,
Zašto l', reci, pasâ, a zle ćudi?

Težko čovjek obogati,
A čest da si neoblati;
S toga nećeš nać bez muke
Uz bogatstvo — čiste ruke.

Čovjek srdca skroz hrdjava,
Al želudca uz to zdrava,
Sve probavi, mirno spava,
Neboli ga za ništ' glava.

Tko sa svietom mnogo obćit mora,
Po malo mu grud oklopi kora,
Zatim mu se još i ćud promieni,
A najposlie — srdce okameni.

Tko svakomu hoće da ugodi,
Vriedi, njime drugi da gospodi.

Nečudi se, što toliko
Ima ljudi zlih na svietu,
Već, što uz tu družbu kletu,
Ima dobrih njekoliko.

Tko obično mnogo sbori,
Kad uztreba, malo tvori.

Licumjerac, kada ti doplazi,
Čestitajuć sladko, da te slavi
Radi sreće tvoje, dobro pazi,
Da te hulja grleć neudavi.

Kad čovjeka strasti bies ponuka
Proti bližnjem, gori je od vuka,
Jer vuk dočim tielo tek raztoči,
Čovjek i na dušu bližnjeg skoči.

Gdje mah pravo preotima znanje,
Tu prestaje sliepo vjerovanje.

Umna glava kadšto stvara
Velom mukom prava čuda,
Što ih zatim često obara
U čas tili glava luda.

Gdje se jednom sumnja uvrieži,
I uzdanje svako bježi.

Da su gnjevni pogledi strjelice,
Svi bi ljudi bili ubojice.

Psi i vuci u gori, u polju,
Spopanu se zubi i pokolju,
Dočim ljudi, božji umirnici,
Najradje se pokolju — jezici.

Kad se čovjek s puka jala jedi,
Sve kap po kap s grudî mu se ciedi
Žuć otrovna toli, da i guje
Ovom žući može da otruje.

Psu naliči čankoliz svakako,
Tek što gosi nije vjeran tako.

---

*

Svietu možeš oči zavarati
  Za koj časak, al za dugo nećeš,
  Jer će svuda, kud se goder krećeš,
Podpaziti, da te gdje uhvati.

Sakrij dobro srećicu si mladu,
Jerbo, za nju ljudi čim saznadu,
Nastojat će, da ti ju razvale,
Nebi l' puste grudi ti ostale.

Gdje je ružâ, to se znade,
Svud i trnja da imade,
Ali nema, bože prosti,
Ružâ svud, gdje j' trnja dosti.

Jesi l' sretan, u glas jedan
  Svi će umah: „mile lale!“
Jesi l' — makar nekriv — biedan,
  Svi će s`mjesta: „hajd odtale!“

Prot nepravdi gdje je pravi liek?
Ima li ga igdje taj naš viek?
Ako li ga ima, gdje je spas? —
„U pustinji vapijućeg glas!“

Što pravedan dušman spočitava,
Boli, ali — istina je prava.

Što nepraštaš drugomu nikako,
Sebi samom — je li? — praštaš lako.

Predsude su nalik gustu mraku,
A znanosti sunčanomu traku,
S tog prosvjeta, kad nam svuda svane,
Nestati će mraka na sve strane.

Tko po zraku zlatne kule gradi,
Te osnove makar sjajne snuje,
I što drugo mora još da radi,
Ako neće, jadan, da gladuje.

Ko što guste noćne tmine
Silom svojom luč probija,
Isto tako moć istine
Pre il poslie laž pobija.

Mnogi bogac, štono kruha prosi
Na sva usta, laglje breme nosi,
No sirota, kad se u sviet sprema
S očajanja, jerbo tá je — niema.

Um je ljudski nedohitan,
  Reć bi, čudo u naravi,
Al i njemu neumitan
  Usud svieta medje stavi.

Hvalimo se tobož sve da znamo,
A kad tamo, sebe nepoznamo,
Kamo l' oko sebe sve posvuda,
Pak i iznad sebe svieta čuda.

Svi smo slabi u kriepostih,
  To nas priznat mora svaki,
Al u strastih i ludostih,
  Pače zloćah — tu smo jaki.

Svako znanje i umienje
  Ljudi rado hvale, diče,
Al im umah hrama mnienje,
  Kad se novac tim nestiče.

Svakom sgodom čedan budi,
  Al nebudi odviš smjeran,
Jer bi mogli reći ljudi,
  Da si čovjek licumjeran.

Kada pravo braniti nastojiš,
Ni od česa nemoj da se bojiš,
Hoće l' lavež pasâ da ti smeta,
Ti prošibaj podlo jato psetâ.

Čovjek, kažu, umom gospoduje
Nad ostalim svieta toga stvorom,
Al se ipak često nerazborom
Tja do nieme zvieri ponizuje.

Nemožeš li postić cilj najbolji,
Ti se barem dobrim zadovolji.

U sreći se ludo neponosi,
A nesreću muževno podnosi.

Bili puti tog života
Puni milja il strahotâ,
Svejedno je pravedniku,
I mudrosti zatočniku.

Ili više, ili manje,
Ili poslie, ili prije,
Svaki, vjeruj, plode žanje
Takve sjetve, kakvu sije.

Kad u krčmi nebojša zavikne,
A s buništa pjetao kukurikne,
Misle: da ih čuje zemlja ciela,
Al ih jedva čuše izvan sela.

Eno glupost značaja hrdjava,
Gdje se blagom, čašću svôm ponosi,
Dočim znanost, pa i kriepost prava,
Malo fali, kruha što neprosi.

Tko s vlastite krivnje svoje
Sa visoke tanke hvoje
Na onizke spane grane,
Vriedi, da tu i ostane.

Hoćeš li mi napredovat dobro,
A ti sliedi taj moj savjet, pobro,
Svakoga se umovanja mani,
A ni komu na put baš nestani,
Već svîm putem mirno napried idi,
Čuj i nečuj, vidi i nevidi,
Pa ćeš tako svuda dobro proći,
I na dobar pače glas još doći.

Tko drugoga rado kalja,
Sám obično malo valja.

Zlo bi bilo, da se zna il sluti,
Što tko o kom misli više puti,
Jer bi s toga bilo svakojako
Stoput gore nego li je tako.

Mnogi u vis dižu oči,
Kad o griešnom svietu sbore,
Al im svaki čin svjedoči,
Da se tek za sebe bore.

Lud je, tkogod sve vjeruje sliepo,
Što mu ljudi kažu sladko, liepo,
Jer to često biva s uljudnosti,
A još češće s gladke himbenosti.

U čovjeka svakog nehotice
Ima dvoje za porabu lice,
Kući jedno, svietu drugo kaže,
Iskreno je ono, ovo laže.

Učit može te naučit dosta
Od čovjeka kadkad roda prosta
I učenjak, ako mu je malo
Do naravnih zdravih misli stalo.

Tko u glibu smrdljivoga blata
Tek jedanput propade do vrata,
Taj nemože više da izgazi,
Ni čist opet pred sviet da izlazi.

Bolje da i niemog gosu služiš,
No s brbljavim drugom da se družiš.

Mnogi drugim dočim gospoduje,
Strasti svojoj sliepo svedj robuje.

Zato nisu i unuci slavni,
  Što su slavni djedovi im bili,
Jer dok oni u grobovih tavni'
  Davno trunu, tí se izrodili.

Gdjekoj ti se radeć dost namuči,
Tek da kašnje blagi mir poluči,
Nu još prije, neg uzmogne žeti
Truda plode, mora — odapeti.

Najgore su siromaku biede,
Što ga biju, reć bi, iz zasjede.

Makar što na svietu da se sbilo,
Nemoj, da te smuti i zateče,
„Svega toga ti je tu već bilo!“
Ko što mudri Ben-Akiba reče.

Nije lahko s puta zaći
Ob dan, dok nas sunce grije,
Al je težko puta naći
Ob noć, kada bura vije;
Tako nije vela slava
Tek u dobru dobrim biti,
Al je u zlu kriepost prava,
Zao primjer nesliediti.

Sviet te uči, baš ko stara baka:
„Dobro ti se bogu pomoliti,
Ali — premda nije stvar baš laka —
Ni vragu se nemoj zamjeriti.“

Učit može svatko i od lude:
Kakav najme — nesmije da bude.

Ljudi vole sliedit bezposlice,
No poć tragom mudrosti božice.

Kad gdjekomu djavo neda mira,
Te se s toga glavom bez obzira
Tek za obćim mnienjem svedj povodi,
Moć je reći: „sliepac sliepca vodi.“

Nije tlapnja, što se rad inata
  Mnogim danas svedj po glavi mota,
Već istina, starim jur poznata,
  Po imenu: „dosada života.“

Gdjegod silna moć tog svieta:
„Znanje“ narod koj susreta,
Tu gluposti hram obara,
I budućnost bolju stvara.

Zakon vječni odredjuje,
Te nas o tom upućuje:
Što obstoji, da nejenja,
Već tek oblik svoj da mienja;
To, čovječe, ded' promisli,
I u jedno misli smisli,
Te znaj, da u tomu kolu
Mjesta nema stvoru oholu,
Pa ćeš valjda s toga i ti
Bar čedniji od sad biti.

Gdje se sloga posla lati,
S nova zlatni viek procvati,
Jerbo staro pa i mlado,
Ide na svoj poso rado,
A gdje radost kolo vodi,
I gol kamen cviećem rodi;
Nu nesloga gdje se uvrieži,
I gdje brat na brata reži,
Tamo nema blagoslova,
Već se legu sred korova
I u grudih — ljute zmije,
Pa s tog sreće tamo nije.

Što je pravo, nitko neobori,
A kamo li — babji prigovori.

Poznato je, da zloradi ljudi,
Popuštajuć uzde zlobnoj ćudi,
Kad drugoga posla neimadu,
Rado bližnjem dobar glas ukradu.

Vjeruj brate, jer kleveta nije,
Ljudi će ti oprostiti prije
Zločin, makar kako strahoviti,
No čin preko mjere plemeniti.

Oj zli su ti kadšto dobri ljudi,
Jer po liepih riečih tko ih sudi,
Za skupe bi novce robu prodô,
Al ujedno ludost svoju odô.

Čovjek mora da se vjeku čudi,
  Gdje s munjinom para se nadhita,
  Al se ipak nehotice pita:
Jesu l' s toga sad sretniji ljudi?

Mnogi su ti ljudi samoživi,
Nezasitni, hitri, nestrpljivi,
S toga hitro sile svoje troše,
Te svud vidiš starce, ne junoše.

Bio mi ti, da nemožeš bolji,
Ljudem nećeš dotle bit u volji,
Dok u tebe, s koje goder strane,
Neopaze kakve takve máne.

Tko u glavi soli dost' imade,
A skroz i skroz ljude jur poznade,
Može s njima šale da sprovodi,
Još dapače — da ih za nos vodi.

Sviet obično za koječim teče,
Nu većinom tek da novac steče.

Ja bi reko, a poreko nebi,
Da kad i kad i samomu sebi
Gdjekoj čovjek pravo nevjeruje,
Osobito o čem kad mudruje.

Tko majstorski svagda glumit znade,
Makar glumac i nebio pravi,
Taj dan danas najviše valjade,
Sviet mu pljeska, te ga svojski slavi.

Prodjimo se ljudih uzoriti',
Kojim nema tobož prigovora,
Jer baš s toga misliti se mora,
Da se dobro znadu pritajiti.

Kad već moram da u vraga diram,
I da jedno medju dva zla biram,
To čovjeka prostorječna, hladna,
Ipak volim, nego li dosadna.

Tko se god na samo boji
Vlastitieh misli svoji',
Tom se savjest glasno ori
U tišini, da ga kori.

Za vječnošću jedni svedj uzdišu,
Drugi pače o njoj baš i pišu,
Dočim svima umne sile krate,
Da ju pojme, il iole shvate.

Tkogod misli, da će lahko znati
U čem druge ljude nadmetati,
Taj obično sebe zavarava,
Jer sám kratkih ostane rukava.

Koga posve žalost jur osvoji,
  Taj je sbilja sažalenja vriedan,
Nu tko niti nade već negoji,
  Taj je čovjek u istinu biedan.

Zanešenost mjerâ nepoznade,
S prva bukne, žarkim plamom plane,
Al ju brzo snaga sva izdade,
Te pepela hladan kup ostane.

Plemenite duše druge ljude
Uviek blažje, nego sebe sude.

Čvrsta volja moć je silna,
  Al tek tada k cilju vodi
I donosi ploda obilna,
  Kad njom hladan um gospodi.

Rieč je: ljubi svakoga čovjeka;
Ja nemarim, nu tek — iz daleka.

Ónom, koj se u javnosti kreće
Nije dosta da tek zna što neće,
Već što hoće da zna isto tako,
Zatim, da li može, a tad — kako.

Tko o sebi i o svietu dvoji,
Taj najposlje mora sám da sdvoji.

Pazi dobro, pa ćeš opaziti,
Da će ljudi u zlo zagaziti
S nerazbora više i slaboće,
No s pakosti, prirodjene zloće.

Kad se mučiš da proučiš
  Sva počela svomu biću,
A nemožeš da dokučiš
  Prave svrhe svomu žiću,
Nehotice duhom kloneš
  I s mrzosti sve zaniečeš,
Dok u dvojbah neutoneš,
  Te čvor silom nepresiećeš.

Ko što hrdja svjetlo gvoždje izjeda,
Tako ćud nam izopači bieda.

Da se svatko po zaslugah cieni
I nagradi vazda, vjeruj meni,
Tad bi mnogim lice potavnilo,
A premalo tavnicâ bi bilo.

Za nevinom djevom mnogi uzdiše,
I o čistom tom angjelu piše,
Te za rajskim tim uzorom čezne,
Dok u blato s njime neugrezne.

Oholost je, tomu se nečudi,
Kći gluposti ili proste ćudi.

Neide slava bogatira,
Kad u tudje baš nedira,
I kad živeć bez sve muke,
Svedj uzčuva čiste ruke;
Već težaka siromaka,
Koj od jutra pa do mraka
Za svakdanji kruh posluje,
Mnokrat strada i gladuje,
A nezadje s puta prava,
Toga ide čast i slava.

Gdje prostota kolo vodi,
Bolji čovjek nedohodi,
Jerbo neće da se kalja,
I u blatu s krmci valja.

Tko zna ljudske mahne i slaboće,
Vadi s toga korist — ako hoće.

Idi s puta znaličnjaku,
Koj se ob dan i po mraku
Svuda hoće da prikrade,
Samo štogod da saznade,
Koj dapače i sred smrada,
Njuškajući nos zabada.

Gdjekoj u mah suze lije,
Izpod oka pak se smije,
Kad budale tim zavede,
I na tanak led navede.

Dosta se jur svud orilo:
„Puna srca, pune čaše!“
Sad bi bolje čuti bilo:
„Pune znanjem glave naše!“

Koga težka kakva napast snadje,
Te s dužnosti prava puta zadje,
Bolje da se i s pol puta vrati,
Nego da se u zlo sunovrati.

Nemoj s svakom šušom vina piti,
A kamo li s njom se pobratiti,
Da ti bratstvo ruglom neurodi,
Il što gore da se nedogodi.

Kog spopada u samoći čama,
Vriedi da mu s glave niče słama.

Sa svadljivcem od zanata,
Kom' tek stoji do inata,
Ako nemaš tajnih moći,
Nikad nećeš na kraj doći.

Kada treba junak na divanu
Da se nadje gdjegod na mejdanu,
Neće mu se na pogubno ždrjelo,
Već on voli — prelo i posjelo.

Treba li ti za čast vojevati,
S dušmanom se gdjegod ogledati,
Stoj junački, s mjesta neuzmiči,
Nek se s tobom i protivnik diči;
Al kad na te skoče ruke svake
Jezičave, blebetuše bake,
Bježi, brate, glavom bez obzira,
Jer inače nećeš imat mira.

Mnogi ukor proiztiče s kala
Nečistoga, po imenu — jala.

Nadu skoro svuda, poput sjene,
Sliedom sliede varke i obsjene.

I odrasloj na tom svietu djeci,
Ljudem najme s umom u opreci,
Često, izim svakdanjega hljeba,
Još igračke i slasticâ treba.

Starci često mlade ljude
Neobično strogo sude,
Premda nisu, starci mili,
Ni za dlaku bolji bili.

Kad sviet kore ljudi nepoznati,
Rekao bi: to su svetci pravi,
A kad tamo, to su čudni svati,
Te pod kožom ko i mi krvavi.

Svud po svietu širom razne lude
Jatomice simo tamo blude,
Bez ikakve reć bi svrhe prave,
Baš ko muhe, leteće bez glave,
Nit znaš zašto, odkud li su došle,
Niti kada, kuda li su prošle.

Istinu svi hvale, isti cari,
Samo što ju nitko čut' nemari.

Volim jedan da me mudrac štuje,
No sto ludâ da me u zviezde kuje.

Mnogi strastnoj u pohlepi
  Svedj za silnim blagom gine,
Dok ga sasvim nezasliepi
  I u propast neporine.

Jao si ga narodu i vladi,
  Gdje se zakon jogunasto krši,
Te po svojoj glavi svatko radi,
  A dužnosti nitko baš nevrši.

Gdjegod pravda i pravica driema,
Svejedno je, ko da je i nema.

Ko sit, štono nevjeruje gladnu,
Tako sretan nevjeruje jadnu.

Kad navali sila bez obzira,
  A tebi se savjest mirna, čista,
  Kano alem s vedra čela blista,
Ti se neboj cara ni vezira.

Kad svjetuješ čovjeka opaka,
  Zamanice liepe rieči tratiš,
Il kad putiš kojega ludjaka,
  Isto tako praznu slamu mlatiš.

Ej i pisci znadu bit junaci;
  Jerbo nije šala višeputi
  Oštrim perom biti bojak ljuti
Sa lopovi ili sa mračnjaci.

Kada tkogod uznosito kaže,
Da je čovjek stvor božanstven — laže,
Jer baš čovjek jadan zaslužuje,
Da ga stvor ostali sažaljuje.

Ko što sablja nečini junaka,
Tako baš ni knjiga učenjaka,
Jer uz sablju nać ćeš kukavicâ,
A uz knjigu kadšto neznalicâ.

Čovjek blage, milokrvne ćudi,
Koj u pomoć svim priteći žudi,
Može lahko da se i opeče,
Kad nevriednom u pomoć priteče.

Čovjek odviš tanke ćudi
I pun sebe, kad zabludi,
Borme neće da se šali,
Već obično krupno fali.

Kad tko budi u čem fali,
Na njem roždje ti nepali,
Jer ti njemu danas kako,
Drugi sutra tebi tako.

Je l' mudriji, tko na ljude reži
I od družtva njihovoga bježi,
Ili koj se s njimi rado druži,
I svakomu od njih ruku pruži,
Te svedj veseo s njimi jede, pije,
Pa se s njimi — a i njim' još smije?

Ko što putnik zalud bolan čeka
U pustari, da se javi jeka,
Tako srce biedno višeputi
U životu ječi bez sućuti.

Što je kadkad makar i slobodno,
Nije uvjek reć bi svrsi shodno.

Kad vlast jača sve prikvači,
Ti nekukaj i neplači,
Već se strpi, doć će miena:
Svaka sila za vremena.

Nije častna niti sieda glava,
Kad u njojzi ludost obitava.

Gdje se puku um i srce truje,
A pouka svedj zanemaruje,
Tu sve dublje ubog puk propada,
Dok njim posve divljač nezavlada.

Kad te snadje sreća, te okretni
Jur dohrle novi štovatelji,
Pazi dobro, s uma pak nesmetni:
Laskatelji nisu priatelji.

Kad se mogo vol poviteziti,
A konj carski i viećnikom biti,
Zašto nebi mogle vele časti
I magarca gdjegod još zapasti.

Bolje ti je živjet u zabiti,
Te od ljudih na daleko biti,
No se s njimi budi prepirati,
Bud' u kolu ludo svedj igrati.

Nije li to udes kleti,
Da nam valja baš tad umrieti,
Kad bi istom živjet htjeli,
Pa živjeti i umjeli.

I neznatan čovjek kadkad može
Da k velikoj svrhi pripomože;
Tako znamo, kako Rima ohola
Spas bijahu — guske kapitola.

Bies ćutilâ i živacâ
'Kad sve uzde porazbaca,
Neda ljudem da boguju,
Već ih sili da — vraguju.

Kad se radi bud' o tvojoj česti,
Bud o tudjoj, nemoj šarat, plesti,
Već naprasno s mjesta se osieci,
Te pop popu, a bob bobu reci.

Katilinâ svuda ima dosti,
Al Katonâ malo, bože prosti! —

Gdje su dobri, umni ljudi,
Na um djeluj i na ćudi,
Nesluži se mjerom strogom,
Već ih puti tek razlogom;
Gdje su pako zlobni, tupi,
Tu s razlozi nepristupi,
Već ih udri il nadžakom,
Ili po vrh glave šakom.

Riedki su ti divni plodi,
  Što ih radja mudra glava,
I lavica tako rodi
  Jedno mlado, ali — lava.

Gdje god ima sloge ploda,
Tu se nadje mutivoda,
Il u domu il u rodu,
Te bistricu muti vodu,
A svedj pomno uz to vreba,
Zašto? — jer mu ribe treba.

Našlo bi se — nije pusta šala! —
I dan danas Heliogabalâ,
I Nerona i Tibera ljutih,
I njim' sličnih krvoloka krutih,
Kojino bi i u našem vieku,
Te uz prkos prosvjete nam teku,
Ubirali slične lovorike,
Samo da je sgode i prilike.

„Vjeruj sliepo, pa ćeš blažen biti!“
Nemožeš li da vjeruješ sliepo,
Trgni povez od očiu i ti,
Pak ćeš vidjet da si čar raztepo,
Da sretniji nisi ni za dlaku,
A jednako da si još u mraku.

Ko što diete pre neg legne,
Hoće kličuć da posegne
Maljušnimi ručicami,
Za sjajnimi zviezdicami;
Za uzori tako gine
Mladić, da se njih dovine,
Al uzori nedohitni,
I bogovi neumitni.

Pojam sreće razne ti je vrsti,
Pak ju s toga svatko drugče krsti,
Al se uz nju ipak svatko hvata,
Te ju svakom sgodom i svojata,
Gdjekoj gleda da ju skloni milom,
Drugi opet kuša sreću silom,
Ali ona, vazda voljičava,
Jogunasta, prava ženska glava,
Baš ludjakom rado pada u krilo,
Il izčezne kano blistavilo.

Ko što gladnom kore hljeba,
Tak smutljivcu smutnje treba,
Jer za njega nema sreće,
Bez spletakâ i bez smeće,
A kad plodom trud mu urodi,
To mu zlobnoj ćudi godi.

Kada ti je mučit muke,
Medj ludjaci svake ruke,
I ti s mjesta ludost hini,
Te se ludjim od njih čini,
Pa će tebi to pomoći,
Jer će te se lude proći.

Prave, čiste božanstvene vjere,
S koje ljubav izvire bez mjere,
I s kojom se vječna nada spaja,
Nema u toj' dolini nam vaja.

Kad zavidnik radi tvoje sreće
S tobom hoće kavge da zameće,
Neljuti se, već se s njim pošalî,
Pak se srećom svojom još pohvali,
Jer ga time možeš natjerati,
Da će živ od jada popucati.

Gdjekoj čednost dočim hini,
Poniknuvši smjerno glavu,
To jedino s toga čini,
Da ubere veću slavu.

Što se goder na sviet rodi,
Boj za bistvo svoje vodi,
Pak se to ni sakrit neda,
Jer to narav zapovieda;
Kad je dakle tomu tako,
A borit se svakojako,
Borimo se bar posvudi,
Ne ko zvjeri, već ko ljudi.

Ima mnokrat i u velikana'
Očevidno kadšto većih mana,
No u prostih il svakdanjih ljudi',
Al se tomu nimalo nečudi,
Jer je i siena bora sa plănine
Veća od siene grma sred nizine.

Ako kaniš komu što obreći,
A ti prije dobro stvar razsudi,
Obrećeš li, nemoj oporeći,
Već od rieči vazda čovjek budi.

Gdjekoj čovjek dok vjekuje,
Drugim ljudem život truje,
Jer ih kano pas ujeda,
Te im mirno živjet neda,
A kad mu se jednom smrkne,
Isto tako ko pas crkne.

Nije junak, tko tek konja jaše,
I o bedru britku ćordu paše,
Već je junak, komu u stó mukâ
Baš neklone ni srce ni ruka.

Zao čovjek može da okuži
I dobroga, kad se s njime druži.

Zlorad čovjek raduje se tomu,
Kada može iskrnjemu svomu
Iza ledjah zadat ljutu ranu,
Il mu barem na put metnut granu.

Kadšto ti se i poznata hulja
Medju ljude poštene došulja,
Nebi li ga možda uprav s toga
I sviet držo za tak poštenoga.

Gdje caruje divna ženska liepost
I sdružena s njome prava kriepost,
Tu netreba nikakva stražara,
Jer to dvoje silom svoga čara
Svakog nuka, ko svetinja prava,
Da ju štuje, pače obožava.

Ko što goder razklimana vrata
Na tatbinu svedj potiču tata,
Tako žena tašta, kad izšeta,
Na pol puta mužkog da susreta.

Da u nami vruće krvce nije,
Koja kadšto silno uzavrije,
Te počini svašta u čas tili,
Mi bi ljudi još i — svetci bili!

Kada gdjegod umre muž koj vrli,
Na sprovod mu cio narod hrli,
Za njim žali staro pa i mlado,
Svatko bi ga proslaviti rado,
Svatko o njem piše, o njem sbori,
A po svietu slava mu se ori;
Nu za koju godinicu dana,
Riedki dodju do tiha mu stana,
A još više godinâ za time,
Jedva će mu znati i za ime.

Na tom bi se svietu kako tako
Živjet dalo, tek da tudjer nije
Ljudske himbe, što se često jako
Poput zmije medju cviećem krije.

Tko sviet hoće da poduči,
Mora da ga pre prouči,
Nu kod sebe neka počme,
A kod drugih tekar dočme.

U proljeće kad zapjeva,
U vis leti ptica ševa,
Nu pjevati čim prestane,
S zemljom opet se sastane;
Tako mladić uznositi,
Za uzori u vis hiti,
Al duh poslje klone i njemu
U životu svakdanjemu.

Il tko haje il nehaje,
Pseto mora da se izlaje,
Tako zlobnik da mu odlane,
Mora svakog da napane.

Sred vremena neprestana teka
Na tom svietu svemu ima lieka:
Rana, mniješ, od prebola nije,
Al ti vrieme i nju tiho ovije
Te izcieli, pa se tad umiriš,
I s udesom opeta pomiriš.

Ako nemaš drúga izabrana,
Prijatelja u zlu prokušana,
O koga se možeš osloniti,
Bolje ti je — i bez njega biti.

Tko sam nezna prijateljem biti,
Prijatelja nezna ni cieniti,
S toga kad ga nevolja gdje snadjė,
I nevriedi da ga igdje nadje.

Nemoj djelo kakvo ni početi,
Nemož' li ga valjano dočeti.

Gdjekoj čovjek bez prava ćućenja,
Bez značaja a pun raznih hira,
Prijatelje prema sebi bira,
Ko ciganin kada konje mienja.

Što se taji i pred svietom krije,
Znaj, većinom da čist poso nije.

Kad bi svaki, kad je tomu hora,
Tek toliko radio, što može,
Nebi mnogi, dodje l' mu do kože,
Nehotice radio što mora.

Priučit se moći dobru lako,
Ali — i zlu, akoprem polako.

Jal i zloba rado na put staju
Dobrom glasu, te nanj udaraju,
Dočim zlomu, bez svakog inata,
S mjesta širom otvaraju vrata.

Tko dan danas lukavo nehini
  Il nelaže, riečju: tko nešara
  I nikomu nenanosi kvara,
Već i time dosta dobra čini.

Život ljudske strasti uzplahiri,
A smrt opet liepo sve primiri.

Glupak ti je najsretniji,
  Kad se nadje medj prostaci,
  Il većimi još glupaci,
Gdje je tobož — pametniji.

Tko stožere zakona razmiče,
Taj na zločin zločince potiče,
Stvarajuć im réžke kud doplaze,
Da poruše zakon i pogaze.

Čovjek, živeć makar kako biedno,
  Ipak nade nesmije da gubi,
Dok mu ostà na tom svietu jedno:
  Srce najme, što ga vjerno ljubi.

Uman čovjek dosta se namuči,
Dok po malo život taj prouči,
Te kap po kap gorku čašu izpije,
Nu — sretniji kroz to ipak nije.

Ima ljudî, koje zavist kolje,
  Te nemogu gledat tudje sreće,
Već nevolju gradeć bez nevolje,
  Svud tek siju razdor, kavge, sm eće.

Prodj se trke za varavom nadom,
  Da u bezdno s tobom neposrne,
Već duhovnim il tjelesnim radom
  Razbij brige, tjeraj misli crne.

Gdje surovost družtvom jur zavlada,
Te s divjačtva uljudnost propada,
Tu ostani radje u svom kutu,
Da prostačtvu nebudeš na putu.

Tako zvana družtva tko polazi,
A u družtvih ovih kad opazi
Raznolike družtvene ludosti,
I kojkakve sitne izpraznosti,
Te zlovolja njime nezavlada,
Nit ga pusta čama nespopada,
Taj baš vriedi, na sve žića dane,
Rob tog družtva bolan da ostane.

Tko na polje kuda god izadje,
Te na sámu s prirodom se nadje,
A s njome se zabavit neumje,
Te joj tajnih glasa nerazumje,
Taj i vriedi da ga čama prati,
Dok se u tor ljudski nepovrati.

Kada vidim zlo stečeno
Razsipnikom protepeno,
Mislim: prošlo, kako došlo,
Te prtinom pasjom pošlo.

Tkogod mora za krûh da se bori,
Nemože da teži za uzori.

Laž se svaka osvećuje,
Jer na svoga otca pljuje.

Gdjekoj mladić svednevice
Oko tašte ljepotice,
Kano leptir oko cvieta,
Lepršeći zanoveta,
Dok lukava njemu vila,
Nezaputa lahka krila,
Te ga zatim šala svaka
Mine izpod jarma — braka.

Što je liepo, to je vazda bilo
Te će biti našem oku milo,
Al je pitat treba, mili pobro,
Da l' je liepo — vazda baš i dobro?

Ima ljudî poput ćukâ,
A to ljudî svedj zlogukâ,
Što nesreću svud prodiču,
Na sve viču, svedj nariču;
Al im treba na put stati,
Pa još im se narugati,
Jer su težke, da znaš, muke
Rug i bruka za zloguke.

U čovjeka zlobnog strast se slegne,
 Tek kad mu se na tom svietu smrkne,
 Baš kò biesnost u psa tek kad crkne,
Il ubijen papke kad otegne.

Jesi l' ubog, to će ljudi,
Osobito proste ćudi,
Bud bogati, bud ubogi,
Sudije ti biti strogi;
Jesi l' bogat i ugledan,
Ali uz to čovjek vriedan,
Još će manje to podnieti,
Jerbo će ti zavidjeti.

Tko se goder jur do sita
 Nagledao svieta toga,
Nehotice sam se pita:
 Može l' sviet taj, makar koga,
Namiriti do mahnita,
 Il — djeteta malenoga?

Veći dio ljudî vodi
 Il sebičnost il taština,
A za višjim ciljem brodi
 Tek neznatna svedj manjina.

Nemoj umah s crna glasa
  Da ti krila duha strepe,
Ta znaš: tepčad s dugog časa
  Mnokrat tepe tek da tepe.

Kad ti bude s ovog svieta poći,
S njega poći, natrag već nedoći,
A ti putuj, za smrt nehajeći,
Ako l' možeš, svietu se smješeći.

Dok nam mladost cvietom cvati,
Svud nas putem radost prati,
Ali mladost čim odmiče,
Starost nam se pak primiče,
Cviet za cvietom putem vene,
Dok se sniegom sve neodene.

Nit' je bilo, nit' će bit do vjeka
Misaona, čestita čovjeka,
Koj će s mjesta pristat na stvar svaku
I sa svakim slagat se na dlaku.

Dok sviet pravdu očekuje,
Svedj nepravda svud stoluje.

Ništ mudraca nesmje da razljuti,
Ma što da se oko njega sbilo,
Pače kad bi štogod ludo bilo,
Ni to nesmje da ga odviš smuti.

Videć svieta tog' ludosti
I pakosti djela očita,
Neznam, bi li od žalosti
Plako poput Heraklita,
Il se smijo od radosti,
Poput mudra Demokrita.

Naš čovječji život cieli,
Nije nego listak bieli,
Gdje nas svaki nješto upiše,
Udes pako mienja, briše,
Gdješto izvrne, gdješto skrati,
A smrt — listak zapečati.

Od vajkada u svom kretu
Na okolo sviet se kreće,
S tog se ravnaj ti po svietu,
Kad po tebi sviet se neće.

Olakšaj si tog života breme
  Uživanjem svieta toga slastî,
Al uživaj sve u svoje vrieme,
  Pa se uz to silnih čuvaj strasti'.

Siromaštvo, gdjė se god. udomi,
  Te čovjeka nemilo prikvači,
Tu se ljudska ćut nepripitomi,
  Već u zviersku kadšto izopači.

Uman čovjek, komu je što stalo
  Do vlastitog svog osvjedočenja,
Bit nemože tudje pritucalo,
  Ni rob krivog, makar čijeg, mnienja,

Tko na druge bez razbora viče,
A sam sebi ništa nespotiče,
Taj priliči sliepcu objestnomu,
Koj se ruga drúgu ćoravomu.

Jesi l' s himbe, makar čije,
  Zlo baš prošo, neuzdiši,
  Već si krivnju sam pripiši:
Bješe ti to znati prije.

Tko bi reko, da je svjetsko blago
Gola tlapnja, taj bi priesno slago,
Tek netreba da zamami ljude,
Te u mjesto sredstva — cilj im bude.

Nadješ li se kadgod u nevolji,
  Priskočit će najvećom hitrinom
Prijatelji tvoji ponajbolji —
  Dobrim svjetom, da što, al ne činom.

Dok mladjahna krvca vrije
I živahno srce bije,
Svatko može sgriešit, pasti,
Te postati žrtvom strasti;
Al se može i podići,
Slavno s borbe proizići,
Tek kad nije u tom boju
Proigrao i čast svoju.

Kada poznat zloglasnik dogmiže
I prot tebi graktav glas podiže,
Te uzvitla smradno smeće svoje,
Da obsipa s njime ime tvoje,
Miruj i znaj, da na njega pada
Veći dio uzvitlanog smrada.

Da se redom svedj izpune,
Te uspjeha krunom krune
Sva nam razna nastojanja
I sva pusta željkovanja,
Srce bi nam iznovice
Potjeralo opet klice.

Sve se, kažu, postić može,
Kad se um i volja slože,
Da zajedno što izrade,
Al se često tù prikrade
Iznenada slučaj mali,
Te s temelja sve razvali
I pomrsi nemilice
Liepe ljudske osnovice.

Svak' po sebi druge sudi,
Te ih po tom hvali, kudi,
Al s gledišta tekar svoga,
Pa baš s toga — pristranoga.

Ko što nema, znaj, svjetlosti
Bez ikakve ikad sjene,
Tako nema ni krieposti
Na tom svietu savršene.

Za mudraca nema nigdje čuda,
Nu tiem više za čovjeka — luda.

Smiešno jeste kad se čovjek nada
Vječnoj slavi od svojega ráda,
A kad tamo, jadan stvor blaznivi,
Umišljenu slavu sám preživi.

Makar kako da se uzvije
  U vis tkogod da gospodi,
Nepogrešiv ipak nije
  Koga goder žena rodi.

U koga je zdravo tielo,
Vedar duh i srce smjelo,
Čista saviest, rádu volja,
Tom netreba sreća bolja.

Kakva nam je god u grudih,
  Vedra ili tavna ćud,
Takav nam je, bud' o ljudih
  Bud' o stvarih — pristran sud.

I pravednik ti se smuti
U svom sudu nehotice,
Te će sudit nemilice,
Čim strast stane da ga puti.

Kad se tkogod čim prodiči,
Umah ti mu niče s traga
Zlobnik, da ga osumnjiči
I nanj' prospe šaku ljagâ.

Gdjekoj na te reži i skače
Poput biesna psa il zmaja,
Jer u tebe zna pogače,
A treba mu — zalogaja.

S praznog srca, s uma plitka,
Ipak može bit' probitka,
Jer s njih lice bar nebliedi,
Nit se čovjek ikad jedi.

Na sve što je dobro, vriedno hvale,
Kudibabe hoće da navale,
Tek da dobru u čem prigovore,
Jer što boljeg nemogu da stvore.

Mlad je vlastan da uživa,
Starac pako da preživa.

Sám vrag reć bi stvar udesi tako,
Da se čovjek, jedva što se rodi,
Za primjerom radje zlim povodi,
No za dobrim, a u doba svako.

Tkogod strastno ništ' neljubi,
I tko nema da što gubi,
Il tko nade već negoji
I ni česa se neboji,
Taj tek može u slobodi
Mirno vjek svoj da sprovodi.

Svi su ljudi, zadnji i prvaci,
Manje više kadšto komedjaši,
Tek divjaci, djeca i ludjaci
Iskreni su — ko pjani pri čaši.

Što ti hasni srcem čuvstvovati,
Što li umom divno mudrovati,
Kad ti jastreb „varka“ srce kljuje,
A crv kobnik „dvojba“ um otruje.

Kad čovjeka sve izdade,
  Te on vidi mnogobrojne
Grob do groba svoje nade,
  Njekoč žive, sad pokojne,
Tad mu tavni grob jur grade
  Za života misli sdvojne.

Požrtvovnost ti je prava
Dan današnji riedka trava;
Kud ti drago svietom kreni,
Za nju pitaj, vjeruj meni,
Nać je nećeš, do u priče,
Gdje s grobova starih niče.

Kad te mami tek ljepota,
A ne kriepost i dobrota,
Brže bolje od nje bježi,
Nećeš li se nać u mreži,
Gdje ti prieti jaz propasti
Zdravju, kesi, pa i časti.

Kada vidim slika gdje priliku
U nečistu poslu, te uz viku,
Hoće uprav ljudski da nadbije,
Srce mi se od radosti smije.

Bjesomučno, žurna teka,
Teku ljudi našeg vieka,
Podbodjeni sliepom strasti,
Za užitkom raznih slasti,
A kad ih se naužiju,
Većput gorke suze liju.

Koga hoće złoba da porazi,
I u błato dobar glas mu sgazi,
Taj u glibu nemože da tone,
Dok mu goder vedri duh neklone.

Sve što goder na tom svietu biva,
Na zakonih prirode se osniva,
S tog: tko drži štogod do čudesâ,
U toga su duga tek ušesa.

Gdjekoj samo od hrdjava glasa
Svojih bližnjih živi, zanat tjera;
Nije čudo, jer gdje ima pasâ,
Tamo ima, znaj, i živoderâ.

Tko nastoji koga da potlači,
Vriedi, da ga drugi prokorbači.

Gdjekoj ti se silno muči,
Da srećicu svû polůči,
Al ti mu se, čim se j' 'takne,
Izpod rukû često izmakne.

Ho'š li štogod da izvodiš,
Moraš da se uslobodiš;
Sreća čeka tek smiona:
Skoči preko Rubikona!

Kad čovjeka siromaka,
  Jednom počme zlo da sleće,
  Svedj ga davi kob nesreće,
Poput noćna vukodlaka.

Gdje razliku zakon pravi
Medju ljudmi u državi,
Tamo pravde i pravice
Ponestaje svednevice.

U zlobnika savjeta neprosi,
Jerbo trnje groždja nedonosi.

Kako čovjek misli, kako l' ćuti,
Vidit možeš kada se razljuti,
Kad mu krvca mozgom uzavrije,
Ili — kad se vinca ponapije.

Svuda vidiš sa žalošću,
Pače njekom ogavnošću,
Razvraćeno družtvo, gnjilo,
Riečju: ljudsko ništavilo.

Na sve razne ljudske sitnarije,
Kojekakve tašte tričarije,
Strasti, lasti, riečju: na sviet cieli
Mudrac baš ni zuba neobieli.

Oj čovječe, vremena negubi,
Već nauku sliedi i dokuči,
Što ju mudri Anakreon uči,
Te se raduj, pjevaj, pij' pak ljubi.

Jao si ga narodu svakomu,
Il čovjeku baš pojedinomu,
Koga smiju babe da pokude,
Ili komu nitkovići sude.

Gle ih spremnih za svoj dom — „Zar mrieti?“
Aja, brate, dobro tek živjeti.

Povodi se za mračnjaci,
Ponatražke s raci hodi,
Te pod pete obraz baci,
I to kadšto k cilju vodi.

Tog ludila na tom svietu nema,
Što ga nebi jedni izumili,
Drugi pako, kojim pamet drema,
Drage volje s mjesta prihvatili.

Dosada je i mučica
Za čovjeka umna, mirna,
Družba ljudî bezobzirna:
Prilepakâ i turicâ.

Motreć ljude, te obćeći s njima,
Svatko uman može da primjeti,
U sto glavah jedva da pameti,
U sto grudih jedva srca ima.

Što ti danas pismeno obreče
Gdjekoj čovjek, sutra oporeče,
Al se tomu ni malo nedivi,
O toj vježbi sviet današnji živi.

Tko nemože da podnosi
Tudje ćudi i mušice,
Taj ni svoje bezposlice
Pred sviet nesmje da iznosi.

S nerazbora višeput postrada,
Tko premudro hoće da se vlada.

Svatko ima svojih hira,
Makar i za kratke čase,
Al ih neka ima za se,
Te u druge nek nedira.

Bi li htjeli, da možemo piti
S rieke Lete, te zaboraviti
Sve nevolje i sve naše jade,
Al ujedno da nam i propade,
Što nam ostà u sred žića mienâ,
Ono malo milih uspomena? —

Cielo ljudsko žiće biedno
Nije one borbe vriedno,
Kojom ti se poput roba,
Svi za nj' bore sve do groba.

Prevejane ljudske, znaj, lisice
Svud snujuće varke, himbe, štete,
Nadmudrit će najpre nehotice
Prostodušan čovjek ili — diete.

Man' se svega što ti nedoliči,
Što je tudje, ono nije za te,
Tudje poštuj, al se svojim diči,
Pa će tako i red doći na te.

Gdjekomu se lonci pune,
Jer je tudji skorup obro,
Pa se s tog i pravo kune:
„Neću, nego roda dobro!“

Hoće l' ti se uživati
Bez obmane i napasti
Svieta toga raznih slasti,
Tek ih nemoj razglabati.

Malodušnik dočim plače
  I sudbinu svoju kune,
Kad ga zemske želje tlače,
  Pa mu neće da se izpune,
Veledušnik pun vrline,
  Vlastitoj se biedi smije,
Jer duh mu se u visine
  Prosto može da uzvije.

Tko o sebi vazda dvoji,
Na razkršću svud postoji,
Pitajuć se: „bi li, nebi?“
Nevjerujuć sámom sebi,
Taj se tomu nek nečudi,
Da se s toga drugi ljudi,
Kada posla š njim imadu,
U njeg' neće da uzdadu.

Na tom svietu zla baš mnoga
Proiztiču samo s toga,
Što sebičnoj u zabludi
Svak po sebi druge sudi.

S preobilno sladjahne besjede
Otrova se kapi često ciede.

Kad tvrdica tvrdom šakom
Dare dieli siromakom,
Mislim uvjek nehotice:
Gle ga, gdjeno na kapljice
Bogcem daje a uz suze,
Što na vedra drugim uzè.

Tko podosta dušmanâ imade,
Baš najgori nije, jer valjade
Kad i kada više od onoga,
Koj dušmana nema nijednoga.

Ako ti je do tog stalo
Vidjet sliku skroz poganu,
Bjesu strastih zapisanu,
A ti pogledj — u zrcalo.

Ima ljudî, što bez šale
Sve na svoju pretresaju,
A to čine, jer gledaju
Tek na svoje naočale.

I lav, kažu, da se sav prepane
Kada pjetao kukurikat stane,
Tako s rieči slaba pravednika
Strah spopada kadšto mogućnika.

Srce ti me mnokrat zebe,
Kada vidim oko sebe
Himba s zlobom gdje šuruje,
Laž nepravdi gdje kumuje,
A oholost gdje svojata
Glupost, lienost, do dva brata,
I još druge opačine,
Silu, grabež, deračine,
Gdje se bane te iztiču
I na svetu pravdu viču,
Pa tad mislim: nema lieka
Tomu svietu ni do vieka! —

Često nam se lice smije,
Tek da srca bol prikrije.

Tkó umije, kad uztreba
I kad sgodu tomu uvreba,
Ruke lomit, prsa biti,
Pokornice suze liti
I prevraćat živo oči,
Tim da tobož zasvjedoči
Kriepost svoju javno, sjajno,
Taj zla diela snuje tajno,
Tek zasliepit radi druge:
Čuvaj ga se kano kuge.

Oj čovječe, čudni stvore,
U zviezde ti duh salazi,
Dočim tielo, jao, nemore
S težka gliba da izgazi.

Sve nas reć bi udes tlači,
Malo koj je čovjek jači
Od udesa, koj ga goni,
Jerbo svi smo — epigoni,
Što nas silni vihor prvi
Il razprši, ili smrvi.

Gdjekoj na glas Boga moli:
„Daj nam kruha svakdanjega!“
Al iz tiha — gle ti njega!
On pečenjke ipak voli.

Prst istine, čim se laži takne,
U mah joj se krinka s lica omakne.

Oko psa se gdjekoj trudi,
Te ga uči, kroti, nuka,
Dočim neće da uljudi
U vlastitih grudih vuka.

Tko tek živi da dangubi,
Ništ' nemrzi, ništ neljubi,
Tko tek jesti zna i piti,
A ništa ga neuzhiti,
Ništ' na svietu neugrije,
Sve je drugo — čovjek nije.

Bezočna je oholija
I drvena u nje šija,
S tog nikakvo nije čudo,
Da zaglavi mnokrat ludo.

Nemoj da se svedj iztičeš,
Te nesijan svuda ničeš,
Jer ćeš na glas zao doći,
Te odmoći, ne pomoći.

Kada bura biesni sve to jače,
Silno more na valove skače,
Te izriga iz dna svoga zjala
Uz lešine i drugoga kala;
Isto tako, kada silna struja
Novog vieka ljudski duh uzruja,
Tjera kraju ostarjela smrada
I drugoga kojekakvog gada.

Mnogi živog ruži, psuje,
Nu čim umre, hvali, štuje,
To je stara vježba svieta,
Jer mu mrtav već nesmeta.

Znaš li za čim gdjekoj teži,
Kada glasno na sve reži,
Te ko pašće svakoģ vrazi? —
Tek da njega sviet opazi.

Sviet nas uči naopako:
Tko moć ima, ima pravo,
S tog i vriedi sviet svakako,
Da ga nosi čim pre djavo.

Na pol usta kazat ću ti
Dobar zapis, ali — šuti:
Dobro jedi, pij i spavaj,
I — tek malo razmišljavaj.

Komšija se na te srdi,
Što se medju griešne pišeš
I djulvodom neodišeš,
A sám poput tvorca smrdi.

Gdje se kupe vrane i gavrani,
Tu sigurno ima i strvine,
Ko što ima svagdje opačine,
Gdje se roče ljudi nevaljani.

Umiješ li rog za svieću dati,
Pod istinu komu laž prodati,
Neboj mi se, nećeš bit preziran,
Već pred svietom mudar i obziran.

Ko što treba, dobar kruh da bude,
Prema tomu i kiselog kvasa,
Tako treba da svud snadje ljude
Škola žića da im bude spasa.

Gdje ni srca ni pameti nema,
Tu i značaj po malo zadriema,
Te odtuda postaju slabići
Neuputni, pa i nitkovići.

Rieč je stara, mudro sjeme:
Ide vrieme nosi breme,
Al nam kadšto ipak vriedja
Vrieme grudi, breme ledja.

Ima jedna neman huda,
Što se vere svietom svuda,
Crn joj obraz poput grude,
Čini od ljudî svud neljude,
A gdje goder dahom dahne,
Povjerenja cvietak sahne
I ponikne baš sasvime:
Nezahvalnost joj je ime.

Gdje nij' svjetla, nema sjene,
Gdje nij' cvieta, ništ nevene,
S tog gdje nade ponestade,
Ni obsjenâ neimade.

Glede glavnih pitanja života
Tek mi prija istine golota,
S tog i mraznu volim svedj vedrinu,
Nego mlačnu i dvojbenu tminu,
Volim da mi groza lice kaže,
No pod krinkom da mi dvojba laže.

Tko i tada, kad netreba, šuti,
  Taj hotice druge obmanjiva,
Te ih mudrom tobož šutnjom muti,
  Al tek slabost uma tim sakriva.

Hoće l', pitaš, biedni ljudi ikad
Zadovoljni biti na tom svietu?
Bit će, brate, obću uz prosvjetu
I pravednost, to će reći — nikad.

Zalud pitam: zašt' me slučaj sliepi,
Il koj drugi djavo svedj varaka,
Pa me neće da izvodi s mraka,
Dok mi grobar usta nezačepi?

Gorki kalež žića — druga nije! —
Mora svaki čovjek da izpije,
Jer nikoga baš neprodje mimo,
Dok živimo, brate, svi trpimo.

Trebalo bi da zlobniku
I pakostnom klevetniku,
Kad paklenim dahom dahne,
U mah zlobni jezik sahne,
Te da sičuć jed svoj liže,
Poput zmije, kudgod gmiže.

Tko znanosti, umjetnosti
Osudjuje ili ruži,
U toga se duh priprosti
S prostim, tupim srcem druži.

Čovjek uman, dobar, vriedan,
Bit nemože posve biedan,
Ako li ga zlo i snadje,
Sám u sebi lieka nadje.

Nastoj, dok ti sviće danak,
Da mi se ga naužiješ
I da s čaše žića piješ,
Jer noć zove na razstanak.

Što se prčiš, što se kočiš,
Hvaleć volje svoje cienu,
A nemožeš da preskočiš
Ni vlastitu svoju sjenu.

Uz čovjeka čovjek trči,
Te se takmi i natječe,
Da si k sreći put prokrči,
Sve ih pako smrt preteče.

Naš i svaki narod ini
Ima svojih posebnosti,
Svojih mana i prednosti,
Baš ko čovjek pojedini.

„Vrieme leti!“ — tak obično
O promašnom svi velimo,
Al je vrieme nepomično,
Mi tek mimo proletimo.

Za čovjeka prosta, zlobna
I grizljiva i hudobna,
Nije šiba ni rešeto,
Već toljaga, ko za pseto.

Kad vlastitom krivnjom komu
Štogod podje zlo za rukom,
Umah velom halabukom
Druge u gnjevu krivi svomu.

Da neuči povjestnica,
Nebi ni mi vjerovali,
Da su svud po stranputica'
Ljudi rado svedj lutali.

Za čist obraz bojat se nevalja,
Kada zloba sgodu gdje uvreba,
Da ga rugom kakogod okalja:
„Čistom licu malo vode treba.“

---

*

Kad se njeke prosudjuju stvari,
A to drugče sude ljudi stari,
Ogorčeni, uzorå lišeni,
Nego mladi jošte zanešeni;
Jer što starci preko mjere kude,
Za tim hoće mladi da polude,
Te se tako ili razilaze,
Ili pako kadkad oštro sraze,
Pravo ipak korbi i porugi
Baš ni jedni nemaju ni drugi.

Za života tvoga što sviet sudi,
Kad te ili hvali, ili kudi,
A ti o tom kad nečuješ ništa,
Reci pravo: smeta li ti i šta?
A po smrti, kad te jur nestadè,
Pa kad ti se pravo još nedade,
Il tobožnja uzkraćuje slava,
Hoće li te zaboljeti glava?

Kad o bližnjem, da je hulja, slàžeš,
Svjetina će umah vjerovati,
Al kad o njem da je pošten kažeš,
Svi će dvojeć glavom otresati.

Tek u silnoj vrevi i množini,
  U gromadi ljudi nebrojeni',
Il u veloj prirodnoj tišini
  Spazi čovjek, da je stvor maleni.

Tko se vikom ili šakom sprema,
  Tudje mnienje silom da pobije,
Dokazuje da razlogâ nema,
  Ili nješto hoće da prikrije.

Naopako, što tek u starosti
  Čovjek vidi, što je izgubio
Dobom svoje zlaćane mladosti,
  Dok je snijuć još u raju bio.

Nemojmo si o tom glave trti,
  Što će od nas, kako li će biti,
  Kad nam bude s ovog svieta iti,
Života se bojmo — a ne smrti.

Kad ti srce gori, zebe,
  I od strasti i napasti,
A ti umieš svladat sebe,
  Skliznut možeš, al ne pasti.

Kad ti zlobnik dobro djelo kudi,
  Da si zlobno srce tek izkali,
A ti šuti te uvjeren budi:
  Što je dobro, da se samo hvali.

Tko prirode knjigu pomno uči,
Taj po malo mora da dokuči:
Kako u ničem nismo savršeni,
Il na božji tobož kip stvoreni,
Već ko drugi biedni svud stvorovi,
Da smo i mi zemskih u okovi',
A još k tomu osviest da imamo
I tim biedni udes svoj poznamo.

Ko što goder od nesreće trajne
  Srce obumre ili pak oledi,
I od sreće sjajne i bezkrajne
  Može kadšto lice da pobliedi.

Sve ti silno nastojanje,
I sve mučno revnovanje,
U životu pomoć' neće,
Kad te luda pamet sleće.

Kad u obće ljudi čim' pazare,
Oblik vriedi, jezgra baš ni pare.

Svud starijih redom ponestaje,
A na mladjim' evo sviet ostaje,
Nu ja smjerno pitam: jeda li je
Sviet sad bolji no što bjaše prije?

I bez ráda i bez reda
Živjeti se pravo neda,
Jer bez ova dva uslova,
Nema pravog blagoslova.

Kroz života gustu tminu
Biedni čovjek svedj tumara,
Te si putem svašta utvara,
Dok neode — na istinu.

Što je Farus svojom luči,
Kad mornara zastru tmine,
I kad burno more buči,
Te ga nada sva jur mine,
To je umnu, kad ga muči
Koja dvojba — luč istine.

U Misiru piramide
  Faraonâ k nebu strše,
O njihove kamen-zide
  Vjekovâ se bure krše,
Al će ipak doći vrieme,
  Gdje će dielit sudbu plahu,
Te im pasti u prah tjeme
  K Faraonâ trulom prahu;
Tako pada, tako gine
  Sve što biedni čovjek stvori,
Iza njega koj čas sine
  I u prah se tad obori.

Oj nemisli, da jedino ti si
Klin, o kojem sviet ostali visi,
Ili stožer, oko kôg se kreće,
Ili da mu bar podaješ pleće,
Dočim nisi do tek praška mala,
Što je netom na zemljicu pala,
Il kap rose na okrajku lista,
Što se za čas na sunašcu blista,
Il iskrica s ogromnog ognjišta
Vasionog svieta — drugo ništa.

Što je sreća? — štogod srce tvoje
Srećom smatra il željkuje — to je.

Medju ljudmi dok boraviš,
Jalova se posla mani,
Da ih korbom još popraviš,
Već ih radje — laskom hrani.

Mira može tek da steče,
Tko se svieta tog odreče,
Živeć skromno u zabiti,
Gdje svoj posve može biti.

Najbolje je, da se sasvim šuti
O narodah bratstvu i ljubavi,
Kad vidimo, gdjeno višeputi
Jedan drugog hoće baš da smlavi.

Sumnja, makar i neopravdana,
Ipak boli, jer je stvar svim znana,
Da ostaje od nje unaprieda
Neka prlja, što se oprat neda.

Za srećom se rad pomami
Svatko putem svog života,
Al se ona igra s nami
Tek skrivača iza plota.

Bolje i šta a za stalno znati,
No koješta ludo nagadjati.

Gdjekoj često viče na seljaka,
  Prost i surov pod surinom da je,
A pod svilom nevidi prostaka,
  Što ga svakdan prosta ćud izdaje.

Gdjegod ima za rad mara,
Nema kara, niti kvara,
Već se revno svedj posluje,
I tim svojski napreduje.

Čini mi se, da je na tom svietu
Stvor ostali nalik baš djetetu,
A tek čovjek da je punoljetan
Umom svojim, nu baš tim nesretan.

Kad znalica tebe prava
Poput ose obletava,
Da izpipa i iznjuši,
Što ti driema još u duši,
Nasadi ga i zavedi,
Ili — ništa nebesjedi.

Gdjekoj ti se pritajiva,
  Svietu oči da zamaže,
  Kad se blagim vazda kaže,
Dočim mačju ćud sakriva.

———

O mladosti zlatnoj gdjekoj bunca,
Ko o tracih uminulog sunca,
A nepamti, da mu bjaše dosti
Okapanja u toj baš mladosti.

———

Kad te družtvo njekih ljudi
  Hoće s tog da bježi, vriedja,
Što mu ćud tvâ nij' po ćudi,
  Okreni mu i ti ledja.

———

Sebičnjaci prevrtljivi,
Tek za sebe svedj brižljivi,
  Baš nemare za sviet vas;
Jer svak od njih često veli:
„Nek propane sviet taj cieli,
  Samo ne dok — teče nas!“

———

Svud na svietu ima bez Darvina,
Kud god gledaš, majmunâ množina·

———

Kadkad bena baš najveća
Može mnoštvom da gospodi,
Ima l' onog tek umieća:
Da se kreće svedj po modi.

Više vriede starci kadikada
Od mladića mnogih još i sada,
Više novci starog, dobrog kova,
No sva sjajna kovovina nova.

Ljudi, mjesto da si život slade,
Medju sobom ogorčati rade
Jedan drugom kratke žića dane,
I bez toga dosta ogorčane.

Kad već moraš da putuješ svietom,
A ti putuj, al tek nemoj štetom,
Trpljivošću kola si podmaži,
Te si barem time put ublaži.

Mladež neće da starije sluša,
Dok istinu sama neprokuša,
A pod starost, jer se sviet okreće,
Ni nju mladji tada slušat neće.

Kad ti koja dosadjuje bena,
Ti jej pod nos natri ljuta hrena
Oštra ruga, pa će te se proći,
I ni blizu ikad više doći.

Kad te stane koj bahati zeko
Svedj sa strane gledati poprieko,
Od pete ga pa do glave i ti
Skroz omjeri, dosta će mu biti.

Ko što svatko dobro zna,
Čut je riedko „uzmi na!“
Nu tim više čut' je taj
Zahtjev svakdan: „daj pa daj!“

Tko se vazda samo o tom brine:
Što će o njem sviet misliti, reći,
Taj i vriedi da ga, neštedeći,
Jezičinom svojom sviet ošine.

Kad koj čovjek, drugče vrli,
Za srećicom svojom hrli,
Ti mu s toga nezavidi,
Već za svojom i ti idi.

Za ono se nemoj pokajati,
Što si godер ikada uživo,
Tek za ono, što si uživati
Propustio, pokaji se živo.

Sred prirode, što nas okružava,
Poput tajna njeka čudovišta,
Malo ljudi sbilja razmišljava,
Veći dio baš nemisli ništa.

Odviš gladke, sladke ljude
Svedj od sebe tjeraj radje,
No s njih da te kašnje snadje
Izdajnički cjelov Jude.

Tko se s puke zloradosti
Ludu smije, kad posrne,
Lahko mu se voz ludosti
Na vlastiti nos prevrne.

U čovjeka zlo je bitno
Srce uvjek nezasitno,
Što ga bludnjom svôm zavadja
I tim nove boli radja.

Gdjekoj čovjek vražjom slasti,
Mjesto zle da tiša strasti
I da tudje razpre miri,
Svedj tek huška, vatru piri.

Znam, čovječe, da gospodar ti si
Svoje volje, svoje slobodice,
Al o tvojoj volji čin tek visi,
Nu nipošto čina posljedice.

Komu obraz nepodnosi,
Sa lopovi da blaguje,
Mora, ludo kad prkosi,
S poštenjaci da gladuje.

Dok poštenjak dobrim hoće,
Da izlieči ljudske zloće,
I dok o tom još prodiče,
Lopov mu se jur primiče,
Da ga u taj par izdade,
Il prevari il okrade.

Budi Japan, ili Kina —
Svaka može vladavina
Narode si usrećiti,
Umije li dobrom biti.

Kad se ljudski sgrde i pokude
  Medju sobom strastni pretjeranci
  I lukavi, zlobni prevejanci,
To je dobro po ostale ljude.

Tko pred svietom nikoga ne diči,
  Pače svemu zlobno prigovara,
  Ugled tudji huli i obara,
Tim tek sebe hoće da veliči.

Od djevojke mile, zorolike,
Angjeoske slike i prilike,
S prva nježne, krotke, smjerne, slabe,
Kašnje biva uzor — nadžak-babe.

Ima ljudi vieka današnjega,
I to uprav spola obojega,
Što za liepe dare i dinare
S prijateljstvom, s ljubavju pazare,
Pitajući javno: „tko dá više!
Fina roba da mu se pripiše.“

Medju ljudmi svake ruke,
Što nas meću na sve muke,
Najgorji su crni vrazi
S angjeoskimi svedj obrazi.

Kadikada, vjeruj meni,
I običaj može stari,
Premda od predjâ nasliedjeni,
Da napredku pute kvari.

Da nedodju sreće táti,
Stražu straži muž pred vrati,
Al mu k ženki jur dohrli
Tát na prozor, da ju grli.

Dobra žena veće ti je blago,
Nego biser i kamenje drago,
Blago može kako da propane,
Dobre žene smrću tek nestane.

Sviet doduše baš u koječemu
Sve to većma svuda napreduje,
Al priznati treba: ne u svemu,
Jer i štetno gdjegdje nazaduje.

Kad prosudit valja bližnjeg griehe,
Nederi ga krvnički na mjehe,
Sudi strogo, ali — neosudi,
Već promisli: svi smo slabi ljudi.

Gdjekoj s puke srdžbe bliedi,
Te svoj otrov na te ciedi,
Pa te uz to psuje, ruži
I narodu javno tuži,
Nebi li te time smeo,
I na tvoje — mjesto sjeo.

Znaj: slobode, bratstva, jednakosti
I ostalih ljudskih blaženosti,
O kojih se mnogo sbori, piše,
I za kojim' toli sviet uzdiše,
Dok je ljudî svuda različiti',
Nit je bilo, nit će ikad biti.

Ako nećeš sud da ti se smuti,
Umom sudi, srce neka šuti.

Uman čovjek, ko što god nemari
Za ikakvu na tom svietu slavu,
Tako znanjem svojim nepazari,
Već čednošću stiče vriednost pravu.

Kako s koje goder strane
Ov il onaj vjetar puše,
Tako ti se time hrane
Svojim putem — podle duše.

Tko sa ljudmi obći mnogo,
Na sebi je spazit mogo,
Da poštuje tek riedkoga,
A neljubi možd' ni koga.

Tko svakoga prevariti mari,
Sebe samog kad i kad prevari.

Već i mala nam se djeca uče,
Kako treba — svrhu da poluče —
Da se svuda vješto pretvaraju,
Prenavljaju, kadšto i varaju,
S tog dan danas nema baš suviše,
Žalibože, prave djece više.

Gdjekom' ti je tek muzara krava
Tudja ruka ili tudja glava,
Što ga rádom svojim težko hrani,
Te od hrdje i oda zla brani.

Slabi ljudi sliediti će sliepo
Kano ovce ovna predvodnika,
Prevejanog mnokrat bezočnika,
Umije li tek sboriti liepo.

---

*

„Glas naroda, glas božjega sina!“
Nije uviek sveta baš istina,
Jer kad narod pravde glas izvraća,
Čuješ riku božjeg tek jahaća.

Tko, videći štogod dobra, liepa,
Umah dlaku na četvero ciepa,
Il bahato tek okreće pleće,
Taj što bolje, liepše stvorit neće.

Najbolje ćeš ipak proći
I svud s ljudmi na kraj doći,
Uzmeš li ih kako jesu,
A ne kako žalbog — niesu.

Povjest uči, da je bilo carâ
A i drugih mogućih vladara,
Što baš nisu narode štovali,
Al su ovi tomu povod dali.

Kad nesreća suze roni
I tim srce kad prikloni
Prijateljstvu il ljubavi,
Tad najljepše slavje slavi.

Za nebojše, lomigore
Nema veće, znaj, pokore,
No s nebuha kad se javi
S koje strane junak pravi,
Jer ih umah strah popane,
Te im srce u tur pane.

Od velike prem je ciene
  Prijatelja vjernost prava,
  Al ju ipak nadjačava
Vjerna ljubav dobre žene.

Jedni sniju il tek cvieće sade,
Dočim drugi, zemlju težeć, rade,
Seb' i drugim ovi korist nose,
Dočim oni često kruha prose.

Makar kako da se zvala
  Kuća koja il država,
Bud velika, budi mala,
  Svatko ti ju uvažava,
Svatko diči svud bez jala,
  Dok njom vlada mudra glava.

Kada prostak lud li u te dira,
Mahni ga se i daj vragu mira.

Težko 'e druge prosudjivat dobro,
Al još teže samog sebe, pobro,
S tog se najpre svojih mana sjeti
I pred pragom vlastitiem meti.

Bolji su ti divlji ljudožderi,
No pitomi naši živoderi:
Oni umah čovjeka požderu,
Ovi lihvom s nova svedj oderu.

Veća bi ti sreća bila,
Da te majka nij' rodila,
No od brata rodjenoga
Kad zlotvora stečeš svoga.

S daleka se čini selo
Tiho, mirno i veselo,
Ko da narod prem' prirodi
Idilički život vodi,
Al kad tamo, ko u gradu
I u selu zlo poznadu,
Jer i tu se svakdan radja
Medj' žitelji nemir, svadja;
S tog uvjeren o tom budi,
Da su ljudi svigdje ljudi,
Nit je bilo igdje kada
Na tom svietu Eldorada.

Najbolje će tim odgovoriti
  Svaki vladar obćoj puka želji,
Ako bude nastojao biti
  Što i dobar otac obitelji.

Svuda poput šumskih gljiva
Niče družba samoživa,
Pa ti viče na sve kraje,
Što joj goder grlo daje:
„Svak' nas sebi bradu gladi,
Mi smo ovdje sebe radi,
Tko će s nami, dobro došo,
Tko prot' nami, k vragu pošo!"

Kad ljubomor, jastreb kleti,
U koga se gdje zaleti,
Najpre ti mu pokoj smuti,
A crnimi tad kreljuti
Um i oči tak prikrije,
Da tek vide — što i nije;
Al ni tad još nemiruje,
Jer sve dotle srce kljuje,
Dok neizčupa sve ufanje
I sve liepo pouzdanje,
Dok svu sreću nerazori
I svu ljubav neumori.

Prijateljstva ćut je svedj šutljiva,
A ljubavi — jako govorljiva.

Gdjekoj blagu dušu tek obljubi,
Istom kad ju nesrećom izgubi.

O pojmovih, okolnosti',
O odgoju, osobnosti
Visi vazda mnogo toga
Kod čovjeka baš svakoga,
S toga: što se jednom mili,
To na mržnju drugog sili,
Jer na glavi, po svom kroju,
Svaki nosi kapu svoju.

Tko neštuje vriedna starijega,
Neće niti mladji štovat njega.

Tko te goder, budi milom,
Bud nesnosnom jačeg silom,
Skučit radi pod ig vlasti,
A ti mu se opoplasti,
Brani krepko bistvo svoje,
Jer naravno pravo to je.

Dost kukavnih ima ljudi
  Svog stališa što se stide,
  Kad od sebe višje vide
Ništarije — sram ih budi!

Neštovanje vlade il oblasti
Bit joj može predtečom propasti,
Al tek onda, kad je opravdano
I na čemu bitno osnovano.

Koga vjera tješi, ublažava,
  Nemoj da ga s tiha sanka budiš,
  Kamo l' da ga radi toga kudiš,
Već ga pusti, neka dalje spava.

Kad te tlačit stane udes hudi,
  Tek pomisli umah na hiljade
Nesretnijih svud od sebe ljudi,
  Pa ćeš time ublažiti jade.

Šta je hasne kad se razprostiru
  Svud naredbe, makar dobre bile,
  Kad životne u njih nema sile,
Te ostaju svedj tek na papiru.

Sujeverje i predsude,
  To su uzde tanke, lake,
  Al u rukuh vještih jake
Zauzdati slabe ljude.

Dušmana li gdje imadeš,
A iole još valjadeš,
Nemoj mu se ukloniti,
A još manje pokloniti.

Tek tko pomno čitat umie,
Može povjest da razumie
I da crpi s prošastnosti
Sud svoj glede budućnosti.

Dobra ti je žena svakojako
Raj u kući, a zla živi pako,
Al ih malo rajem tim odiše,
Jer Ksantipa vražjih ima više.

Kad se komu bud uzkrati,
  Bud izkrivi sveto pravo,
Bolje mu ga neimati,
  No ovako baš hrdjavo.

Tko sam griešit sgode imo nije,
Druge zlobno koriti nesmije.

Ako hoćeš da te štuje
Isti dušman i nepsuje,
Bud' načelu svomu vjeran,
Čvrst i stalan, ali smjeran.

Sretnom hitro čas prolazi,
Tek nesretnom ko puž plazi.

Tko se klanja i svedj — mnije,
A nesmije reći smjelo:
Ili crno ili bielo,
Udvoran je — iskren nije.

Zašt' se neda, za nas živi',
Pravda nigdje osoviti? —
Jer su dobri popustljivi,
A zli jako drzoviti.

Nije prava sveta vjera,
Koja zanat kakav tjera.

Viek prolazi, nemoj da ga štediš,
Već se preni, zaludu nesnivaj,
Dok za stolom tog života sjediš,
Neprebiraj mnogo, već uživaj!

Za poukom tko uzdiše,
Može, svrhu da dokuči,
Dost' od živih da nauči,
Nu od mrtvih jošte više.

Ima li gdje vladâ sablaznjivi' —
Narodi su sami tomu krivi.

Tko po svietu sliepo hodi,
A um ti ga neprovodi,
Toga borme često nose
Po bezputju noge bose.

Ko što goder pod pepelom
Znade biti žeravice,
I za tavnim kadšto čelom
Ima iskre pecavice.

Mužkaracâ ime mnogi rabe,
A spadaju ipak medju babe.

Kad nestane zulumčara
  Puku s vrata, a bez traga,
Naprti si sám tovara:
  Još većega često vraga.

Srcu vrielom, umu zrielom
  Sviet taj mora da omrazi,
Kad njim kreću većim dielom
  Ili lude ili vrazi.

Čovjek uči, te se muči,
  Da nauči barem i šta,
A najposlie to poluči,
  Da zna kako — nezna ništa.

Kriepost što se kušnje boji,
Na slabačkih noguh stoji.

Bio uzor ljudskih svih krieposti,
Pače čudo, izvor sve mudrosti,
Znaj: dan danas, kano sred tržišta,
Bez novaca vriedit nećeš ništa.

U čovjeka svakog ima traga
Njekoj smjesi angjela i vraga.

Tko žuticu sobom nosi
  I žuticom vazda gleda,
Te bi žaoku oteo osi
  A i zmiji ljuta jeda,
Tek da ljudem svud prkosi
  I svakoga da ujeda.

Nije viek naš, viek prosvjete,
Ni ljubavi bratske, svete,
Ni napredka, ni znanosti,
Ni viek prave čovječnosti,
Dok se zvjerski tamo kolju
Na slavnomu tobož polju,
Gdje se ljudska krvca lije,
Više nego l' ikad prije,
Gdje se svuda na hiljade
Hekatombe slavi grade,
Gdje čopori dok harače,
Čovječanstva genij plače.

Kada čovjek jur ostari,
Te za sviet taj slabo mari,
Tad o stvarih i o ljudi'
Drugče nego prije sudi.

Dok je ljudî, bit će svuda
I pametnih pa i ludâ,
I bogatih i sirakâ,
I lienjakâ i težakâ,
I poštenih i lopovâ,
I silnikâ i robovâ.

Sve nam biće čovječansko
Nije nego polutansko,
Gdje se dvojba s nami radja,
A istina tek nagadja,
Gdje se malo mudra snuje,
Nu tim više svedj luduje,
Gdje sa svietlom mrak se bori,
Ko u zoru kada zori,
I gdje s toga vedra dana
Nema za rod polutana.

Svaka ljudska sreća il nesreća,
Budi manja, bud' iole veća,
Ko i svako ljudsko nastojanje
I sve kratko, šumno bitisanje,
Izčezava poput praške, četa,
U gromadi vasionog svieta.

Vrieme gradi i razgradi,
Na pustari cvieće sadi,
A s cvjetnjaka pustoš stvara,
Te mu u prah sjaj obara,
Al se s prahom tim obnovi
Opet život, cvietak novi;
Tako svuda na okolo
Vrieme vodi vječno kolo,
Gdje se tušta zviezdâ roji
I kroz mienu sve obstoji,
Noseć u svom krilu sjeme
Za buduće opet vrieme.

